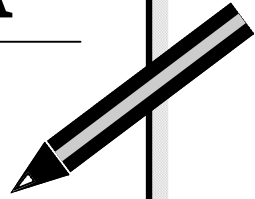

Alkitabá Maabá-ágarrañí

BERTHA

Shúlindu 1

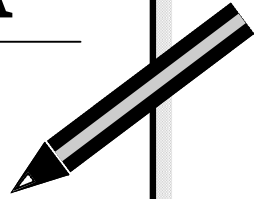

I i A a M m L l D d

Alkitab Maabá-ágarrañi

BERTHA

Shúlindu 1

I i A a M m L l D d

First Edition

This Teachers Guide
for the Bertha Primer is a product of the
Benishangul-Gumuz Language Development
Project, which is a joint project between:

Education Bureau,
Bureau of Culture & Information
Benishangul-Gumuz National Regional State
P.O.Box 64
Assosa

and

SIL Ethiopia
P.O.Box 2576
Addis Ababa

Alfaharas

Almukadima Alkitab ustazu	safaha	3
Aljuzu A: Explain the boxes	safaha	4
Aljuzu B: Possible Exercises	safaha	10
Aljuzu C: Adders Alfaharas	safaha	13
Adders 1: Mm, Ii, Aa, Grammar: Tone		13
Adders 2: Ll, Grammar: Sentence and Punctuation		17
Adders 3: mma,-li, Grammar: Length of sound		19
Adders 4: Dd, Grammar: particle –la		21
Adders 5: q, -qi, -qa		
Adders 6: Gg Grammar: Delition of –i		
Adders 7: Ee Grammar: Commands and Exclamation Marks		
Adders 8: -ga, -ge, -le		
Adders 9: Uu Grammar: Melting together of two vowels		
Adders 10: Nn Grammar: Repetition of tone		
Adders 11: -ne, gú		
Adders 12: ?, nan,nam Grammar: Questions		
Adders 13: Bb		
Adders 14: Th th, Yy		
Adders 15: Ff		
Adders 16: P’p’		
Adders 17:		
Adders 18:		
Adders 19:		
Adders 20:		
Adders 21:		
Adders 22:		
Adders 23:		
Adders 24:		
Adders 25:		
Adders 26:		
Adders 27:		
Adders 28:		
Adders 29:		
Adders 30:		
Adders 31:		
Adders 32:		
Adders 33:		

Handuñ

Alkitabale majahasa sháná p'úliña ma almuderiseqi thoñor sha mbá gárraña alkitabá « Bertha, Alkitab Alqawal » shá mmaané thamtham u sha mbá náfaqi na geedi-girayo míllañ.

Gundi A, ñinéñ gídi alqasas alstructur, mba namuqi tha alkitabú tha addersa k'íllíñ. Almesel 2 mba p'uileqi, 1 p'uliña adders sha mbá ágarrala alharuf t'ok'olo u 1 sha mbá ágaralá alfunctor.

Gundi B, ñinéñ daa almufhum d'afaruqi tha k'íllíñ-alu tha gigi-yu .
Tha alharuf mbá ágarrala tha almaderasa-yu.

Gundi C, ñinéñ p'uliña giñ muqatihi. Sháaná p'aada maabá ágarrañí, mín adders 1 le 10, giñ féd'í máába ágarrañi k'íllíñ ma kataba. Báqad mbálo maaba-ágarrañi ma suqi tha alstuktur mbá addersule d'uk'únúñ d'uk'únúñ, al instruction a alqasasi wala ma-are p'era k'íllíñ. Lakin, giñ t'ok'oló mbá féd'íla shané ágarrañá tha addersa-yú p'ereñi, p'uliñléqi.
Giñ ma gióolá thá Gundi B-yú k'íllíñ, ala has'ulo tha alqalimmalu tha ahap'u-nale.

Introduction

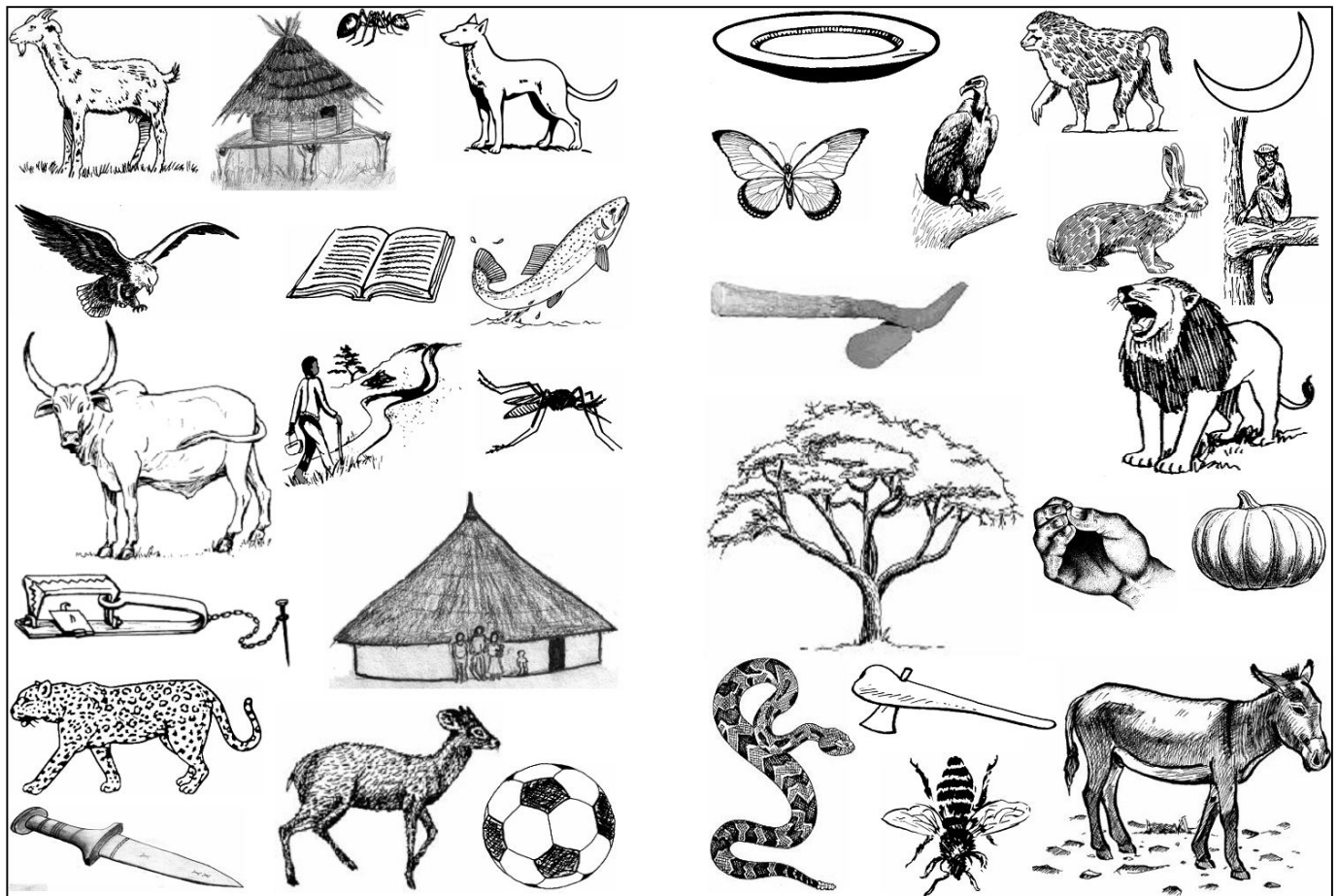
This teacher's guide is designed to help teachers understand the book «Bertha Primer», how it is set up and how it can be used for the maximum benefit for the students.

Part A will the basic structure, which is the same in each lesson. Two xample lessons are provided, one for a letter introduction lesson, one for a functor lesson.

Part B contains a variety of general ideas about how to practice letters and concepts, that have been taught throughout the lesson.

Part C provides lesson specific instructions. The first lesson are still fully written out for the convenience of the teacher. After those, the teacher will be familiar with the structure of each lesson, and the basic structure is not explicitly noted any more. Anything lesson specific, though, will be explained. Also, there will be recommended additional exercises, which would fit for each lesson. If taken out of Part B, these exercises are not explained anymore, but just adapted to the lesson.

2. Thíka alkalimat tha booló garraóóñayúgú tha assúrayugú.

Student text book p. 8 and 9

Aljuzu A: ADDERS ALHURUFI DOK'OLO

L I ALHARUF / **Boolo** mádaña alharufe mbá garala. Adders 2

miá milí

ASSURA arraña tha asurale.

MUKAWANAT buura alharufi tha alkalimayuégi.

ASILA ROTHÓ
Asila rothó
dami alharufá
t'ok'oló.

ATAFRIK gásamiña
alqasila rothó lémmina
maré wósala kafilak'al
u bardu ñgó gásamiña
tha alharufiéqi.

1 **milí**
mi-li
li
i

2 **i**
li
mi-li
milí

3

a	i
la	li
ma	mi
am	im
al	il

4 **la**
li
al
il ÑGÓ MAADA
Thá mbáláyú
p'adiñgó tháma
albál tha alhurufi
ma d'uk'únúñiyú
tha kafilak'ali walá
namuqíyú.

5

mi	a	i
milí	ali	ili

MUKARANAT - Geera alharufi mbá tok'oló ñgó áhulu thá mbá modóóñóle a maré hóra ma kafilak'al.
- Thá mbáláyú p'adi maabá gárraqí a maré fágada na zízí máre.

GIGI ALK'ALIMA
gia alk'alima tha
alhurufá tok'oló tha
mbá madiñóle.
Mbálé boró p'adi
maabí-gárraqí shá
máre maada tha
almaqaná-k'ed'e.

KAFILAK'AL Had'a kafilak'alégú u ñgó áhora ma alk'alima.

6

mi	a	am	ma	li
i	la	maa		mam

milí, ílí

ALKALMA T'OK'OLÓ thá addersayú

- 1 Mia milí.
- 2 Miá mamá milí.
- 3 Miá milí ílí.
- 4 Miá ámí ílí.
- 5 Miá ámí Ímám ílí.
- 6 Miá milí mamá ílí.

S'ES'ERIÑA Tha s'es'eriña maabí
gárraqí méré thíka alhurufi t'ok'oló.
Mbálé p'adi maré shá méré mooda
gíñ gárraóó mare.

L

milí ílí

Miá milí ílí.

ALKITABA

- alhurufi sha mbá katabiláne
- alk'alimati sha mbá katabiláne ma p'ishí

Maabí gárraqí baadi mare moda
alhurufi míllañ a maré kataba
s'es'eriña.

Adders Alfunktor

Introduction

Funktor (giñ walá daa almaqana ñinéñ d'uk'únúñ.)

Ágarraña Funktor

Atafrik' / Shareh

1. **-ge** Alharfa walá daa almaqana ninéñ d'uk'únúñ maané. Atafrik' madiñ alharfá t'ok'oló walá mbá daa almaqana ninéñ d'uk'únúñ thá

-aljumulayí

-aljumula na gaziyyú

2. Maabá-ágarrañí nagara aljumula u aljumla nagasi u na mádiña **-geqi**.

3. Maabí-gárraqí ná maré gárra aljamlá u aljumla nagasi.

Mukawanat

Maabá-ágarrañí ná gia aljumula mín atafrik' / shareh / u ná has'ula alkalimá t'ok'oló mín tha aljumulú holoñoníñu.

Ñgó-mada

Maabá-ágarrañí ná tháma albál alkalimá t'ok'oló mbá lamuqi. Alkalimalo katabila ma d'oñodiñi sha maabí-gárraqí ná fágada namua k'ed'e.

Ataqalimata maabá-ágarrañí

Sharaha Atafrik'a maabí-gárraqíégú sha walá gídi almaqana ninéñ d'uk'únúñ. Ílla ma huluóóqi tha alkalimale.

Atafrik'

1. Ágarraña alkalimá walá daa almaqana ninéñ d'uk'únúñ **-gé**.

- Kataba aljumula mayú alkalimú walá daa almaqana ninéñ d'uk'únúñ thá assabura-are u ñgó gárra.

2. Gárra aljumula.

3. D'ok'othiña maabí-gárraqí sha maré gárra.

P'ula alkalima walá daa almaqana ninéñ d'uk'únúñ thaba tha aljumulayú u d'ok'othiña maabí-gárraqí ma aljumulálo daa almaqana.

Atafrik'

Ágarraña funktor **-gé**

1. Kataba aljumula 2 mbá gídi funktor **-gé**

2. Gárra aljumlalégú

3. D'ok'otha maabí gárraqí maré gárra aljumulalé

- sat'ara añá zíi funktor

- ábana funktor tha aljumula, ñgó d'ok'othiña sha aljumale líssa gídi almaqanayá?

Ñgo-mada

D'ok'otha maabí-gárraqí maré kaba funktor thá safahayú.

Aljuzu B. Attadriba ñgúnuñ

Tha aljuzuléyú attadriba ñgúnuñgú madileqi. Mba istaqamalala tha addersa kílíñu sha ñgó ágarraña gíñ t'ok'oló.

Tha aljuzu D-yú, ñgó thík'i al shimiñ mbá mádiñiñgóqi inde attadriba istaqamalalñó addarse.

Ma gímmáñ zíqí tha gilleyú (), bik'á katabiñóne tha assabura-aré, sha gille () madiniñgóqi alhal.

Alkalimañgúnuñgú ma gídi ís'u * , tha albidayayú, madiniñgóqi sha alqijaba mak'alat'.

Fágada alharf (mín alk'alimá walá madilá)

Kataba alkalimálégú thá assabura-aré:

milí, ali, lída , bilía, ílí, baalá, gali, Áli, miálé

Madiña alkalimaloqi, ñgó d'ok'othiña a maabí gárraqígú:

Ñgó fágadi alharfaléya **l** tha alkalimaleýúá?

Wááné?

Ndágú na alharfa fágadiñó?

Gárra boróñ alkalimálé k'íllíñ maabí gárraqíégú sha méré fágada shíñ.

Fágada alkilima tha alharfá gárraléyú mín assurayú.

Hoshala assura tháñ tha safaha 8yú u 9yú.

D'ok'othiña maabí gárraqígú:

Fágada assura mbá gídi alharfá gárraléyú.

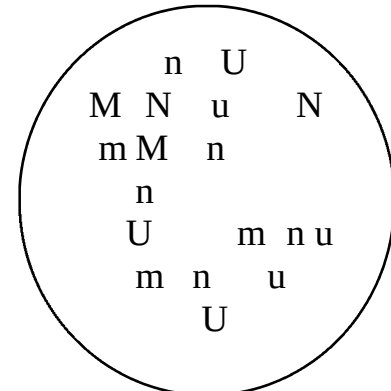
(mia, gali, shúli, alkitab,zigi, borid, shiñir, k'uria, p'aalí)

Alharfa mbá galuqiyu

Kataba alharfa míllañ tha assabura-are, maabí gárraqígú méré fágada alharfálé gárra mare.

Kataba 7x n, 5x m, 6x u tha assabura-are, mbá d'áñí u na mba baalá.

D'ok'otha maabí gárraqígú: U kámmu zíí thálo?

Ahoratha alharfa shari añá maané faadi.

Kataba alkalima wálla aljumla mín tha addersu. Bik'a katabañó alharfá d'uk'únúñ d'uk'únúñ tha alkalimayú.

mi __ , **I** __ **am**, __ **mi**, **ma** __ **a**
(mia, **Imam**, **amí**, **mamá**)

Ahoratha alkalima shari añá maané faadi.

Bik'a maabí-gárraqí méré fágada alkalimá adi añá ma añ faadi.

Kataba aljumaalégú tha aasabura-are.

Sha gíllé () madiñ alqijabaqi, bik'a katabañóne tha assabura-aré.

a) **Mia** _____ **Áli**. (damalá)

b) **Miá** _____ **adí**. (amí)

c) **Mamá** _____ **mááda**. (lídí)

d) **Mááda** _____ **mamá**. (lídálá)

Katabata alkalimalegu fish tha assabura-aré: **lídí, lídálá, amí, damalá**

Alkafilak'al

Gásama alkalima tha kafilak'alué:

D'ok'othiña añiyú tha kifilak'al kámmu-yúé gasamugáneyu.

Assa gásamañó alkalima tha kifilak'alué, ñgó gádarí: ñgó istaqamala alharakaatile: Thaaba bebe, ñgó fia añ thá hu, ñgó hoziña-alú thá kifilak'alu k'íllíñ.

Ma ñgó gásam alkalimá maadi máábi garraqigú tha kafilak'alué, ñgó kátaba tha assabura-are.

mamá, Imâm, amí, mia (ma-má, I-mâm, a-mí, mi-a)

Ma ñgó gásama alkalimá walá maadi méré, ñgó bík'á kátabiñóne, ñgó bia thabayú.

ga-di, aa-gu, shú-li, shi-ñí-rá-lé, al-go-rosh, mu-gu

Áhulu kifilak'al sha ñgó gia alkalima.

Kátaba tha assabura-aré (biká katabiñó alkalimá zíí thá gilleyú ()):

a mí _____ (amí)

ma má _____ (mamá)

mi a _____ (mia)

Bik'a maabí-gárraqí ná méré áhulu kafilak'aliqi.

D'ok'othiña maré na madi méré na almaana k'ed'e.

Kaba kafilak'al

Kaba kafilak'al mbá huluqi.

1. a **âm** **1.** _____ (ali)(amma*)

2. mi	má	2. _____ (milí)
3. ma	li	3. _____ (mama)(mali*)
4. Im	lí	4. _____ (Imam)

Ma alkalimá s'uríñí walá ma gárraóólá, * kafilak' alá áhulu méréqi p'ishí.

Atadriba jumulo

Kátaba aljumla mbá gídi añá ma faadi. Mín tha alkalimata daóóléyú, maabí gárraqígú méré fágada mbá gadari áné hora añá ma alfaadi.

Kátaba **Amadí** _____ **qi**. tha assabura-aré.

Kátaba alkalimatílégu: **mááda**, ***líída**, **Áli**, ***milí**, **Imâm**, ***damalá**, ***mmaali**, **mamá**, **miá milí**,

Bik'a mare fágada mbá áhora u mbá wal1a áhora añá ma faadi.

(* are not acceptable)

Gia alkalimat mín alhurufata daóóla

D'ok'otha maabí gárraqí ná méré gádari ná méré áhulu alhurufata daóóléqi.

Kátaba alhurufat tha assabura-aré:

1. **a, g, i, l** (gali)(gi)(il)(agi)(lia)

2. **a, a, a, d, m** (mááda)(dama)(amada)(maadá)(Adam)

Bik'a katabiño alkalimata zííqí tha gílléyú () sha madiñ alqijabeqi.

Gia alkalimat mín kafilak'algú daóóla:

D'ok'otha maabí gárraqí ná méré gádari ná méré áhulu kafilak'algú daóóléqi.

Kátaba kafilak'alelegu tha assaburaare: **ga, na, ma, ne, me,**

(gaga, nana, mamá, méné, gama,)

Bik'a katabiño alkalimata zííqí tha gílléyú () sha mádiñ alqijabeqi.

Gia aljumla mín alkalimat daóóla:

Kátaba alkalimatálé mín tha addera gárraóólayú tha assabura-are:

1. **mia** **Mamá** **milí.** **gídi** (Mamá gídi miá milí.)

2. **miaqí.** **Gali** **madi** (Gali madi miaqí.)

Introduction

Imla

Asala aljumla 3 wálla 4 mín tha s'es'ereña mbá thík'añó thá addersayú, ñgó istaqamala ma alqimla. Awal gárra aljumla k'íllíñ mǎrra, lakín maabí gárraqí walá kátaba mǎré assaqa garrañóne, ná mǎré bás tháma ile.

Gárra aljumlá d'uk'únúñ mǎrra taani. Ñgó boróñ físh gárra na nusú k'ed'e, u maabí gárraqí ná mǎré kátaba. Shambá k'ódiñó alqimlaqi, ñgó gárra marthéqi k'íllíñ taani tha ráha. Ná mǎré geeraqi / fágada mbá mǎré.

Tha albidayeyú adders 1—15 mádiñagá alharfa mbá d'oñondígú añá katabiláné. Miín tha addersayú 16, mǎré kátaba alharfa mbá doñondíñí na ñalúmǎré.

Mádiñaga gíllégú: (? . , !) kúllu mǎrra.

Kaba alharf / boolo

Bik'a maabí gárraqí mǎré kaba alharfa gárra mǎré kámmu zííqí tha alkalimayú.

Gárraga alkalimagú tha raha u d'ok'othiña mǎré alharfa gárra mǎré zii kámmu: **mugu, mú, alu, amúñ, uqûñ, oqo, abúñó, alúfinshó, hódodó, húúhúlú, fúúfúr, d'uk'únúñ, aagú, adô, duudu,**

Personal Notes

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Personal Notes

[illegible]

ALJUZU C: ADDERS ATTEWJIH

Tha addersa attewjuhoyu ñgó thík'i rotha p'ishí náfaño. ágarrañ mbálégú tha athap'oa-ndu „Alkibabeqi tha alawaloyú“. Mbáleégú ñgó thík'a tha añá s'úllá „Grammar“.

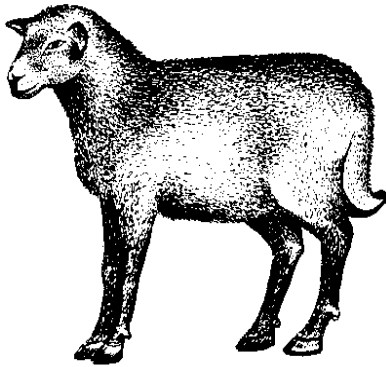
Tha addersayu 1, ñgó adi thík'a gíñ k'íllíñ kátabalá ñgóé. Addersa mare maad'a ñgó kaba tha ALJUZU B-qiyú

Tha addersuyú k'íllíñiyú ñgó thík'i shimañi míllañ. Ma walá madiño gundi shambá giiláné, ñgó hoshala tha ALJUZU C-qiyú.

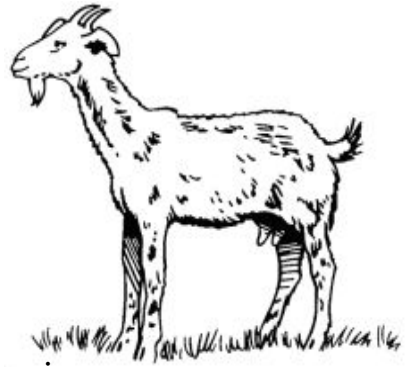
Gímbuushú thayú

Booloyú gunúñgúnuñ sha mbá d'afarune boloyú mare.

1.1 Mbá gídi búluñgúñ na booloyú-máre.

merere

mia

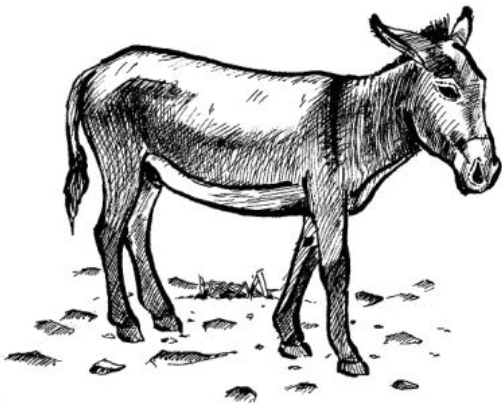

than niñelé

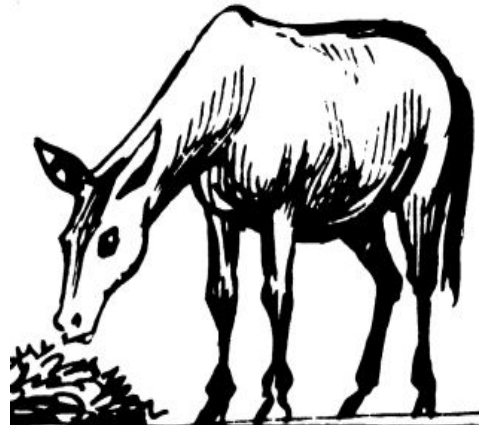

than

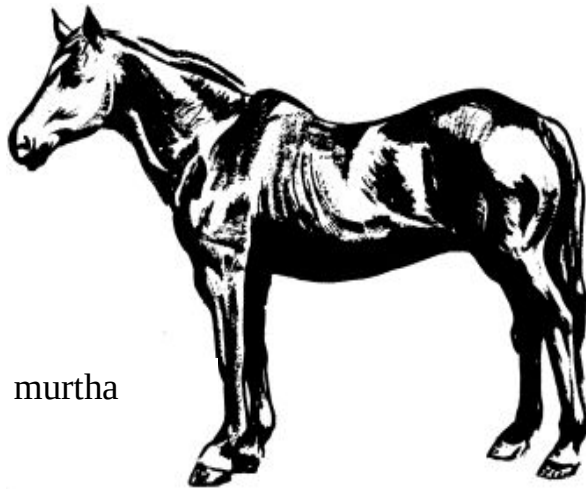
1.2 Mbá walá gídi búluñgúñ na booloyú-máre.

shiñir

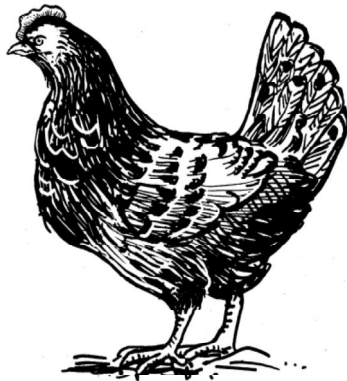
Aabak'al

murtha

hambal

mis'é

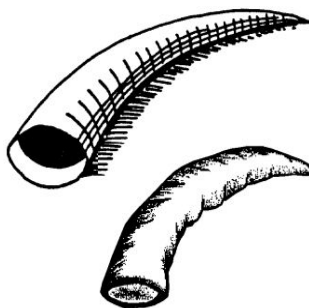

hoñhoñ

Ashúk'ul alqawal:

Gíñ ma rasama thálé thá bulu hathú thámathá añá namunélé.

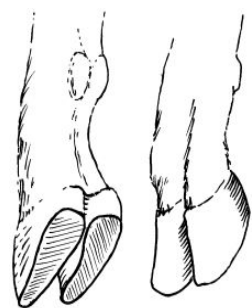
Mbá gídi búluñ

Mbá gídi

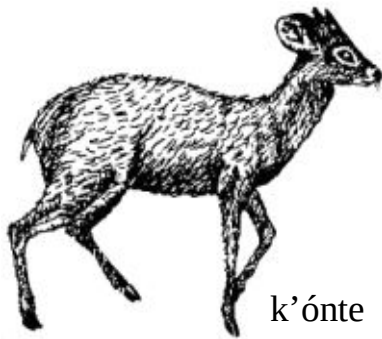

Mbá gídi

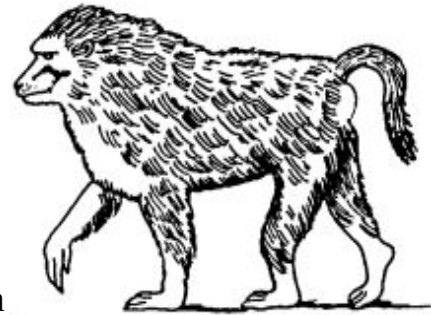

1.2 Gímbuushú-ñero sha mbá d'afaruné na booloyú-máre.

1.2.1. Mbá thin nera u duudu na giññero na booloyú-máre sha mba d'afarune.

k'ónte

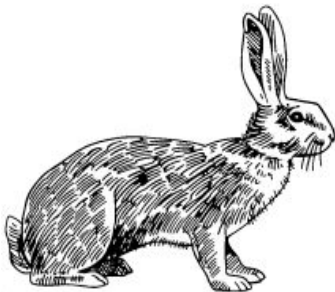
dúwosh

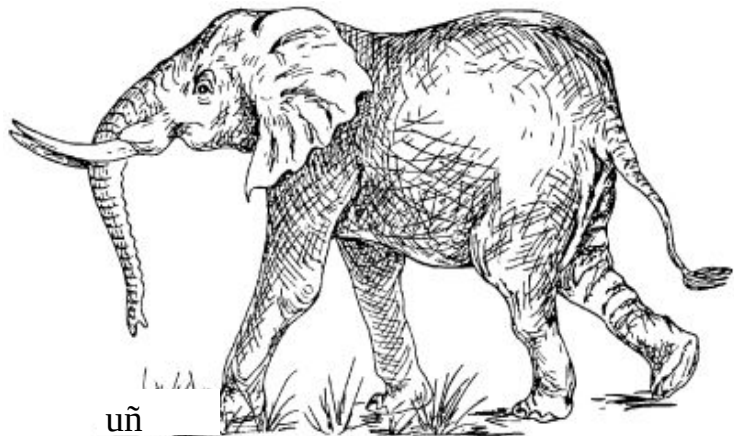
íís'u

oño

fúúfúr

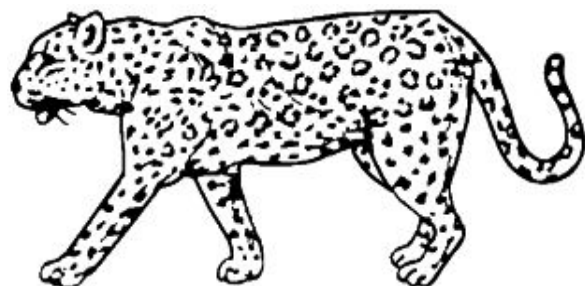

uñ

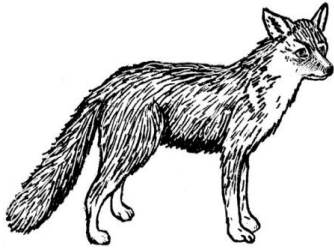
1.2.2 Mbá thiñ uqúñ na giññero booloyú-máre sha mb1a d'afarune.

borid

p'ero

añthamañ

buuñu

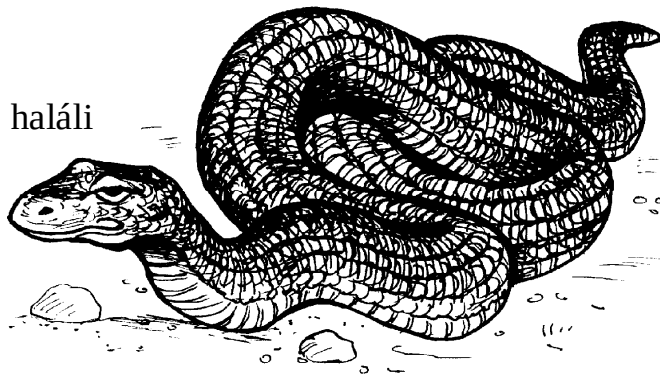
1.2.3 Mbá gudigu thá s'ak'ayú na giññero na booloyú-máre sha mba d'afarune.

gamis'ero

k'uria

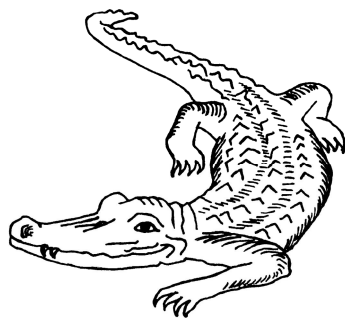

haláli

alúfinshó

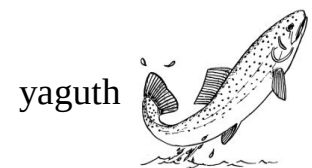
1.2.4 Mbá gudigu thá firu na giññero na booloyú-máre sha mba d'afarune.

añk'arum

boñosh

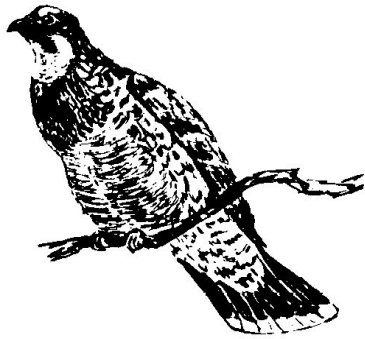

yaguth

thañáfiru

1.2.5 Mis' é shoorú sha mbá d'afarune na booloyú-máre

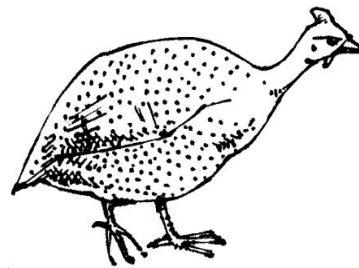
k'ero

gurgudú

begu

meshergeñ

dérwash

mis' é

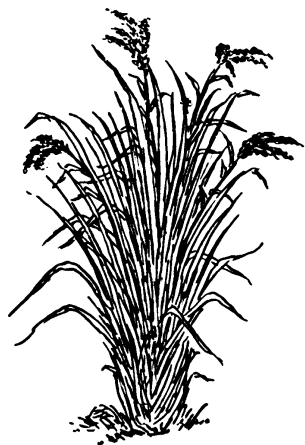
k'orro

dúul

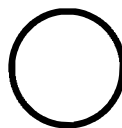
Ashúk'ul:

Gíñ marasama thálé thá bulu hathú thámathá añá namunélé.

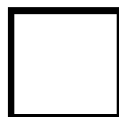
ñera, zili, gíñ galazí

Mbá thiñ ñera

Uqúñ, gímbuushú

Mbá thiñ uqúñ u gíññero

Firi, gaama, buli, bahar

Mbá gudigú thá firu

Adders 1: Boolo I i, A a, M m

Alhadafa addersu / Objective:

Geedí-gárraqí madi alharufatilégú A a, I i, M m.

- Gadar mare ná méré fágada mandañ
- Gadar mare ná méré gárra thá s'es'eriñayú.
- Gadari ná méré maada alqehtilafa zíqí thá alharufa d'ááñíyú u thá alharufa mbaaláyú.
- Gadari ná méré maada assaqa kataba méré alharufa d'ááñí.
- Gadar mare ná méré kátaba ma p'ishíñ (mbá d'áñi u na mbaalá tha almagaza máre, tha alhata-alu.)

I i **A a** **M m** Adders 1

amí

1. **Amí**
a-mi
mi
i

2. **i**
Mi
a-mi
Amí

mamá

1. **mamá**
ma-ma
ma
a

2. **a**
ma
ma-ma
mamá

mia

1. **mia**
mi-a
mi
i

2. **i**
mi
mi-a
mia

3. **a** **i**
ma mi
am im

4. **ma** **mi**
mi am
im im

5. **ma** **mi** **am** **im**
mamá **mia** **amí** **imám**

amí Ímâm **mamá**

miá amí

miá Ímâm **miá mamá**

A **a**

I **i**

M **m**

miá mamá

Ii

Boolo I i

1. Mádiña alhurufi „**Ii**“, ñgó k'ala: „Shúgo mbá gárraña **Ii** mmaane.“
2. D'ok'othiña maabí-gárraqi méré momothiñalu, a maré k'ala **Ii**.
3. Mádiña alhurufa mbá **d'áñi**, ñgá k'alagagú sha mbá kátabiláne „**I**.“
4. Mádiña alhurufa mbá **k'os'í**, ñgá k'alagagú sha mbá kátabiláne „**i**.“
5. Maabí-gárraqi méré tháma albál ma p'ishí sha alhurufi d'oñondí mare intharhu tha aljuzué u alasamiyu.

Assura

Ñgó madiña assura, k'ala: „Mbálé **amí**.”
Maabí-gárraqi k'ala: " **amí** ."
wálla
Maabá ágarraña aná d'ok'otha: „Nam
mbálo?”

Ask questions about a person, who is an uncle /
what are the relations, do students have uncles, what
are their names, etc

amí

Asila Rotha

1. Madiña Asila Rotha, ñgó k'ala: „Mbá k'al sha **amí**. K'ala: **amí** ."
Maabí gárraqi méré k'ala: „**amí** .”
2. D'ok'othiña maabí gárraqi taláta: „Nám mbálé?” Ñgó mádiña assura u asila rotha, maré k'ala.
3. Maabí gárraqígú k'íllíña méré móthiña alasila rotha.
4. D'ok'othiña maabí gárraqi méré fagada alharfa t'ok'oló tha alasila rothayú.
5. D'ok'othiña maabí gárraqi maré gagada alasila rotha thá safayú.
6. Kataba alasila rotho tha assaburale, maré gárra.

1

amí
a-mi
mi
i

Box 1: Atafrik: „AMI“

1. Mádiña „amí“, ñgó k'ala maabí gárraqié „Gárrathá gíllé“.
2. Ábona alkafilak'al a ñgó k'ala: „Mbálé mín tha aljuzu ami mmaane, ané k'ala mi.“
3. Mádiña i ñgó k'ala : „Mbálé mín tha aljuzu mi, ané k'ala i.“
4. D'ok'othiña maabí gárraqí talata, maré gárra mín tha Box 1 Atafrik, min tha shoorú tha thirieqi. Mádiña martheqi mín tha aljuzu maré gárra.

Box 2: Mukawanat

1. D'ok'othiña maabí-gárraqí, maré gárra mín thaaba gambi thaba p'ishíeqi. Mádiña martheqi mín tha aljuzu maré gárra.
2. Maabí-gárraqi mbá gárraqígú ma p'ishí, ñgó k'ala marthé: „P'ishi / Jayid“. Ma walá gárraóó m'aré ma p'ishí, bak'a boshiño. Ñgó s'ulá maabá-gárraóqi mmanañ ané gárra ñineqi u ané fágadaña maabathíeqi, ñine shíñ ané gárra thaani.
3. Maabí-gárraqígú ma walá fágadóó m'aré, ñgó mádiña martheqi.

2

i
mi
a-mi
amí

A a

Momothiña alharufatiléyú shambá zii m'aré mbálé: **A a**

Tha alhurafa **A a** ñgó momothiña tha booloyu, ñgó k'ala mbá zííqí tha Box 2-yú.

Assura

Ñgó mádiña assura, k'ala: „Mbálé **mamá**.“

Maabí-gárraqí k'ala: " **mamá** ."

wálla maabá-ágarrañá ané d'ok'otha: „Nám mbálo?“

Asila Rotha

1. Mádiña Asila Rotha, ñgó k'ala: „Mbá k'al sha **mamá**. K'ala: **mamá** ."

Maabí-gárraqí maré k'ala: „**mamá** ."

2. D'ok'othiña maabí-gárraqí talata: „Nám mbálé?“ ñgó mádiña assura u asila rotha, maré k'ala.

3. Maabí-gárraqígú k'íllíñá maré móthiña alqasila rotha.

4. D'ok'othiña maabí-gárraqí mare fágada alharfá t'ok'oló thá alasila rothayú.

5. D'ok'othiña maabí-gárraqí maré gagada alasila rotha tha safayu.

6. Kataba alasila rotho tha assaburálé, maré gárra.

mamá

1

mamá
ma-ma
ma
a

2

a
ma
ma-ma
mamá

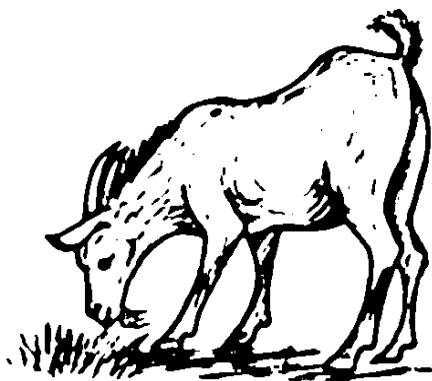
Box 1: Atafrik: „MAMA“

1. Mádiña „mamá“, ñgó k’ala maabí-gárraqíé „Gárrathá gíllé“.
2. Ábona alkafilak’al ma ñgó k’ala: “Mbálé mín tha aljuzu mamá mmaané, áné k’ala ma.”
3. Mádiña a ñgó k’ala : „Mbálé mín tha aljuzu ma, áné k’ala a.”
4. D’ok’othiña maabí-gárraqí talata, maré gárra mín tha Box 1 Atafrik, mín thá shoorú tha thíríeqi. Mádiña marthéqi mín tha aljuzu, maré gárra.

Box 2: Mukawanat

1. D’ok’othiña maabí-gárraqí, maré gárra mín thaabá gambí thaba p’ishíeqi. Mádiña marthéqi mín tha aljuzu, maré gárra.

M m

mia

Asila Rotha

— Momothiña alharufatiléyú shambá zíí maré mbálé: **M m**

Assura

Ñgó mádiña assura, k’ala: „Mbálé **mia**.”

Maabí-gárraqí k’ala: “ **mia** .”

wálla

Maabá-ágarraña áné d’ok’otha: „Nám mbálo?”

D’ok’othiña geedí-gárraqi:

Hathú gídi miayá?

Nán thinné?

Wáá ihiné? Ná shábbaháné? Kámmu olané? Tha assanayu kámmu olné? Mia k’ola na uqúñá? Nán giiné tháñ na shafa?

Kámmu shibilla tháñ? Hathú ee miayá?

1

mia
mi-a
mi
i

2

i
mi
mi-a
mia

Box 1: Atafrik: „MIA“

1. Mádiña „mia“, ñgó k'ala maabí-gárraqíé: „Gárrathá gíllé“.
2. Ábona alkafilak'al a ñgá k'ala: “Mbálé mín tha aljuzu mia mmaané, áné k'ala mi.”
3. Mádiña i ñgó k'ala: „Mbále mín tha aljuzu mi, ane k'ala i.”
4. D'ok'othiña maabí-gárraqí talata, maré gárra mín tha Box 1 Atafrik, mín thá shooru thá thíríeqi. Mádiña marthéqi mín tha aljuzu maré gárra.

Box 2: Mukawanat

1. D'ok'othiña maabí-gárraqí, maré gárra mín thaabá gambí thaba p'ishíeqi. Mádiña marthéqi mín tha aljuzu maré gárra.

3

a	i
ma	mi
am	im

Box 3 Almukwanat u mukaranat

1. D'ok'othiña maabí-gárraqí taláta, maré gárra mín thá shoorú tha thíríeqi u mín thaabá gambi thaaba p'ishíé. Mádiña marthéqi mín tha aljuzu, maré gárra.

4

ma
mi
am
im

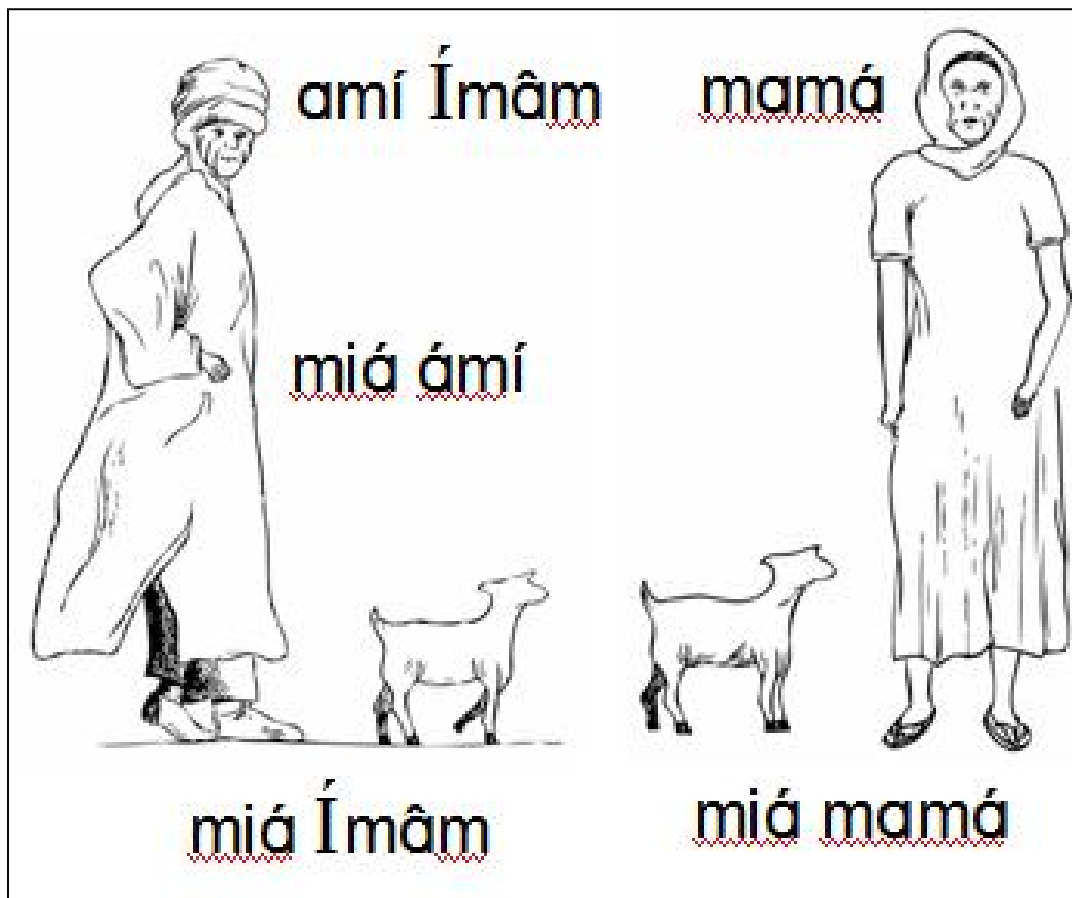
Box 4: Ñgó mada

1. D'ok'othiña maabí-gárraqí taláta, maré gárra mín tha shoorú tha thíríeqi.
2. D'ok'othiña: "Wáá ziine alharufá mbá shábbahigú?"

ma	mi	am	im
mamá	mia	amí	imám

Box 5 Gigi alk'alima

1. K'ala maabíe-gárraqí: „Thálé alk'alima mánáñ mbá gídi alharf **I i, A a, M m.**
2. D'ok'othiña maabí-gárraqí maré gárra mín tha shoorú tha thírthéqi.
3. D'ok'othiña maré maré gia aljumla tha alkalimayú.

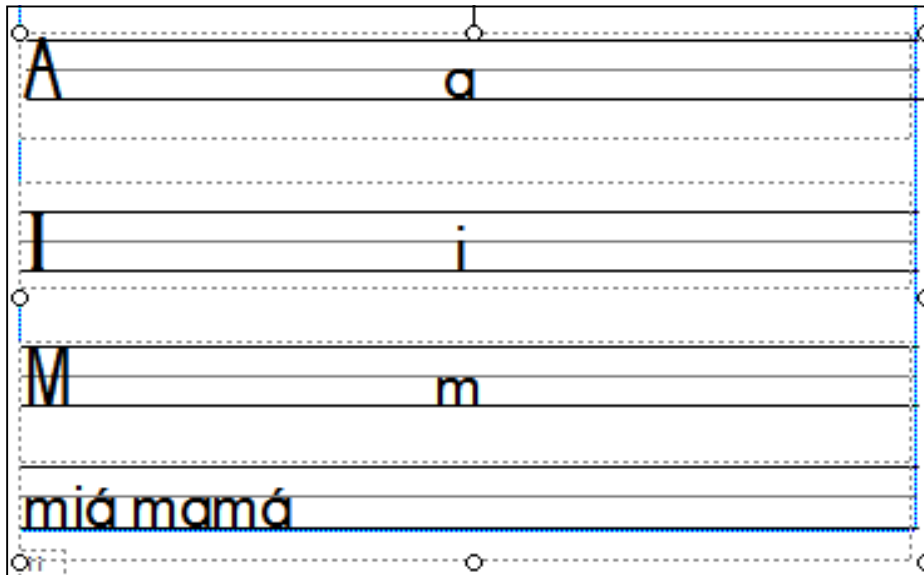
S'es'eriña tha safaha 11

1. D'ok'othiña *maré* gárra s'es'seriña tha shoora maréyú.
2. D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayú, sha ñgó fágada maabí-gárraqí-gú ma fágádóo maré s'es'eriñálé.
3. *Maabí-gárraqí maré p'uliñañgó ajumula mbá d'ok'othiñoóñó.*
4. D'ok'othiña maré gárra ajumula d'uk'únúñ d'uk'únúñ u mará áhathiña booló máre.
5. Ñgó gárra s'es'eriña mándañ mándañ ma p'ishí, sha maré fágada maré gárraóóqi ma p'ishí.

Kataba

1. Rasama alhat' u ñgó kátaba alharf **A** tha assabura-alu.
2. Maabi gárraqí maré allama sha mbá kátabilá **A** tha alhawayú u tha altarp'esayú.
3. Ñgó p'aada maré sha mbá kátabilá ma p'ishí.
4. Maabí-gárraqí maré kátaba **A** tha alhatta mbá zííqí tha adefteriyú.
5. Mádiña marthé alharfa **A** mbá d'áñí u na mbá baalá **i** sha mbá kátabila.

Alhurufi **I i** u **M m** momothiñayu shúgo.

6. Mádiña marthéqi sha mba kátabila **ami**. (asila rotho)
7. Maabí-gárraqí maré kátaba **ami** tha alhatta mbá zííqí tha adefteriyú.
Alkalima **mia**, **Imâm** momothiñayu shúgo.
8. Mádiña marthéqi shambá kátabila ajumla: **Miá ami**.
9. K'ala marthéqi maré kábaba ajumlalé tha defterá máreyú.
10. Ñgó hoshala maabi gárraqígú, mbá kátabigú ma p'ishí ñgó k'ala: „p'ishí“ u mbá walá kabigú ma p'ishí ñgó p'úliña marthé sha mbá kátabila.

11. Maré kátabala alqimla.

12. Maabí-gárraqí maré kátaba ajumale / alqimla tha assabura-alú.
mia mamá.

Kátaba ma p'ishí tha assabura-aré.

Alk'amuz:

P'aada maabí-gárraqígú sha maré maada booló haqi u booló buthi.

- Mádiña boolo haqi tha alkalima sha miá.
- Boolólégú p'adi hathúú sha modátha alk'alima shohiñugú sha maré d'afaru-gundi. Bik'a hía tha tafsiru míllañ sha gíllégú p'eriñí sha moodiha. Daa alqamsali ñgúnuñ añá shohiñu boolo sha áné modiña áné náfa boolo.
- Alqamithal: Gúúro **gálíñk'a** nabaro.
Gúúro **gálíñk'á** nabaro..
Gúúro **galíñk'a** nabaro.
Gúúróó **gálíñk'a** nabaro.

Shup'úthóó **má**ré.

Shup'úthóó **maré**.

Ashup'úthóó **bele**.

Ashup'úthóó **béle**.

Ñgó **dáa**galí háñgir.

Ñgó **daa**galí háñgir.

LAZIM MOMOTHIÑA U IGEERA Gíñ gárrañóqíyu u Attadrib.

1. Moda alharufi

Kataba alkalimati ñgúnuñ mín mbálégú:

milí, gadi, mááda, daa, mu, aagu, didíné, ñera

-mádiñaqi alkalima mañ u ñgó d'ok'otha maré:

"Hathú mada alharuf tha alkalimaleyúá?"

2. Thíka alkalimat thá booló gárraóñayúgú tha assurayugú.

-Hoshala assura tha safaha **8 u 9**-qiyú

-D'ok'othiña maabí-gárraqí:

"Fágada assúra mbá gídi boolo k'al sha /a/."

"Fágada assúra mbá gídi boolo k'al sha /i/."

"Fágada assúra mbá gídi boolo k'al sha /m/."

Momoth:

a: mia, gali, alkitab, k'uria, ()

i: mia, gali, shuli, alkitab, zigi, borid, shiñír, k'uria, p'aali

m: mááda, mia, (almaña)

3. Kataba alharufi tha assabura-aré a maabí-gárraqí maré fágada alharif.

Kátaba alharfa míllañ tha assabura-aré, maabí-gárraqígú maré fágada alharfálé gárra maré.

	a	m		
a	I	i	a	
M	A	m		
n			i	m
n	m	n		I
	i	A		

D'ok'otha maabí-gárraqígú: **a** kámmu zíí thálo?

m kámmu zíí thálo?

i kámmu zíí thálo?

- Momothiña attadribálé tha alharufi d'oñondí.

4. Áhorathá alharfá shaarí añá maané faadi.

Kátaba alkalima wálla aljumla mín tha addersu. Bik'a kátabañó alharfa d'uk'únúñ d'uk'únúñ tha alkalimayú.

mi__ , I __am, __mi, ma__a
(mia, Imam, amí, mamá)

WÁLLA

__mi, Im__m, m__a, m__m__
(ami, Imam, mia, mama)

WÁLLA

m__a, am__, Ima__, __mam
(mia, ami, Imam, Imam)

5. Alkafilak'al

Gásama alkalima tha kafilak'alué:

D'ok'othiña añiyú tha kafilak'al kámmuyúé gásamugánéyú.

Assaqa gásamaño alkalima tha kafilak'alué, ñgó gádari: ñgó istaqamala alharakaatile: Thaabá bebe, ñgó fia añ thá hu, ñgó hosiña-alu tha kafilak'alu k'ílliñ.

Ma ñgó gásam alkalima maadi máabi-garráqígú tha kafilak'alué, ñgó kataba tha assabura-are.

mamá, Imâm, amí, mia (ma-má, I-mâm, a-mí, mi-a)

Ma ñgó gásama alkalima walá maadi méré, ñgó bik'a katabiñóné, ñgó bia thabayú.

ga-di, a-gu, shú-li, shi-ñí-rá-lé, al-go-rosh, mu-gu

6. Ahulu kafilak'al sha ñgo gia alkalima.

Kataba tha assaburaare (bika katabiño alkalima zii tha gilleyu ()):

a	mí	_____	(amí)
ma	má	_____	(mamá)
mi	a	_____	(mia)

Bik'a maabí-gárraqí ná méré áhulu kafilak'aliqi.

D'ok'othiña maré na madí maré na almaana k'ed'e.

7. Imla: **amí, mia, Imâm, mamá, miá Imam, miá mamá**

Asila Rotha

1. Mádiña Asila Rotha, ñgó k'ala: „Mba k'al sha **milí**. K'ala milí."

Maabí-gárraqí maré k'ala: „**milí**."

2. D'ok'othiña maabí-gárraqí talata: „Nám mbalé?“ Ñgó mádiña assura u asila rotha, maré k'ala.

3. Maabí-gárraqígú k'ílliña maré mothiña alasila rotha.

4. D'ok'othiña maabí-gárraqí maré fágada alharfá t'ok'oló tha alasila rothayú.

5. D'ok'othiña maabí-gárraqi maré fágada alasila rotha thá safayú.

6. Kátaba alasila rotha tha assabura-aré, maré gárra.

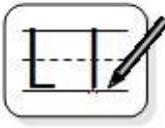
ADDERS 2: L l

Alhadafa addersu / Objective:

Geedí-garraqi madi alharufatilegu L l.

- Gadar mare na mare fagada mandañ
- Gadar mare na mare garra tha s'es'eriñayu.
- Gadari na mare mada alqehtilafa ziqi tha alharufa d'añiyu u tha alharufa mbaleyu.
- Gadari na mare mada assaqa kataba mare alharufa d'añi.
- Gadar mare na mare kataba ma p'ishiñ (mba d'añi u nambala tha almagaza mare, tha alhataalu.)

Gadari na mare mada aljumla u shamba p'ullahu.

Adders 2

miá milí

1
 milí
 mi-lí
 lí
 i

2
 i
 lí
 mi-lí
 milí

3

a	i
la	lí
ma	mi
am	im
al	il

4

la
lí
al
il

5

mi	a	i
milí	alí	ilí

6

mi	a	am	li
i	la	ma	mam

18

Boolo L l

1. Madoña alhurufi „L l“, ñgo k'ala: „Shokoñ mba garaña L l“

- Bik'a k'alño „el“ wolla „la“, lakin bolo k'ed'e bas.

2. D'ok'othiña maabi garraqi mare momotheñayu, a mare k'alali „L l“.

3. Modoña alhurufa mba **d'añi**, ñgo k'alagagu sha mba katabilane „L“.

4. Modoña alhurufa mba **k'os'i**, ñgo k'alagagu sha mba katabilane „l“.

Asura

Ñgo madaña asura, k'ala: „Mbale **Miá milí**“.

Maabi garraqi k'ala: "**Miá milí**“.

wala

Maba agarraña ana d'uk'otha: „Nam mbalo?“

D'ok'otha tha Asurayu

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha asurayu:

Shamba adi agarala

Hatu madi miaya?

Nda gidi mia?

Nan shabane?

Nañiñale u naidale namane?

Nan nafagane na mia?

Mia p'aliya?

Wane dirshine na mia?

Kamu gidi hata?

Nda eene?

Shañine na bolo k'ed'e?

Mia oliya?

Mia k'olaya?

Box 1: Atafrik

1. Madiña „mili.”, ñgo k'ala maabi garraqie „Garratha“.
2. Gasimiña asila rothu lemmiña mare wosala kafilak'al.
3. Abona alkafilak'al mi ñgo k'ala: „Mbale min tha aljuzu mili mmaane, ane k'ala li.”
4. Madiña i ñgo k'ala : „Mbale min tha aljuzu li, ane k'ala i.”
5. D'ok'othiña maabi garraqi talata, mare garra min tha Box 1 Atafrik, min tha shoru tha thirieqi. Madiña martheqi min tha aljuzu mare garra.

Box 2: Mukawanat

1. D'ok'othiña maabi garraqi, mare garra min thaaba gambi thaba p'ishieqi. Madiña martheqi min tha aljuzu mare garra.
2. Maabi garraqi mba garraqigu ma p'ishi, ñgo k'ala marthe: „P'ishi / Jayid“. Ma wala garrawo mare ma p'ishi, bak'a boshiño. ñgo s'ulla maaba garrawoqi mmanañ ane garra ñineqi u ane fagadaña maabathieqi, ñine shiñ ane garra thaani.
3. Maabi garraqigu ma wala fagado mare, ñgo modiña martheqi.

Box 3 Almukwanat u mukaranat

1. D'ok'othiña maabi garraqi talata, mare garra min tha shoru tha thirieqi u min tha gambi thaaba p'ishie. Madiña martheqi min tha aljuzu mare garra.

Box 4: Ñgo mada

1. D'ok'othiña maabi garraqi talata, mare garra min tha shoru tha thirieqi.
2. D'ok'othiña: "Wa ziine alharufa mba namuqigu?"

Box 5 Gigi alk'alima

1. K'alla mabie garraqi: „Thale alk'alima manañ mba gidi alharf Ll.
2. D'ok'othiña mabi garraqi mare garra min tha shoru thirtheqi.
3. Dok'othiña mare p'uliñaño alharfa t'ok'olo.
4. D'ok'othiña mare mare gia aljumla tha alkalimayu.

Box 6 Kafilak'al

1. D'ok'othiña maabi garraqi talata, mare garra min tha shoru tha thirieqi u min tha gambi thaaba p'ishie. Madiña martheqi min tha aljuzu mare garra.
2. D'ok'othiña mare, mare gia alk'alimagu min tha kafilak'aleyu.
- 2b. Maabi garraqi baadi mare moda alhurufi millañ, a mare gia alkalima t'ok'olo u mare gia aljumla tha boolo mare.
3. Kataba alkalimale u jumulalegu tha saburaare.

Alk'alimati gadaruqi: mia, amma, ami, ma, mama, lia, milí, ílí, , ali, mala, maalá, lía, Álla, Imám

milí, ílí

1 Mia milí.

2 Miá mamá milí.

3 Miá milí ílí.

4 Miá ámí ílí.

5 Miá ámí Ímám ílí.

6 Miá milí mamá ílí.

L

I

milí

ílí

Miá milí ílí.

S'es'eriña

1. D'ok'othiña mare garra s'es'eriña tha shoora mareyu / tha bishie.

2. D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu, sha ñgo fagada maabi garraigu ma fagado mare s'es'eriñale.

3. Maabi garraqi mare p'uliñaño ajumula mba d'ok'othiñoño.

4. D'ok'othiña mare garra ajumula d'ik'unuñ d'uk'unuñ u mare ahathiña boolo mare.

5. Ñgo gara s'es'eriña mandañ mandañ ma p'ishi, sha mare fagada mare garrawoqi ma p'ishi.

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

- Shañíné zíila mía mamá?
- Nán giilá mía ámi?

Kataba

Maabi garraqi baadi mare moda alhurufi millañ a mare kataba s'es'eriña. Maba agarrañi ana p'uliña martheqi bik'a katai mare tha alkitabú illa mare kataba tha alkarrasu / deftereyu

1. Rasama alhat' u ñgo kataba alharf L tha saburaare.

2. Maabi garraqi mare allama sha mba katabila L tha alhawayu u tha altarap'esayu.

3. Ñgo p'aada mare sha mba katabila ma p'ishi.

4. Maabi garraqi mare kataba L tha alhatta mba ziqi tha adefteriyu.

5. Madiña marthe alharfa L mba d'añi u na mbaala I shamba katabila.

6. Madiña martheqi shamba katabila mili. (asila rotho)

7. Maabi garraqi mare kataba mili tha alhatta mba ziqi tha adefteriyu.

8. Madiña martheqi shamba katabila ajumla: **Miá milí ílí.**

9. K'ala martheqi mare kataba ajumlale tha deftera mareyu.

10. Ñgo hoshala maabi garaqigu, mba katabigu ma p'ishi ñgo k'ala: „p'ishi“ u mba wala kabigu ma p'ishi ñgo p'uliña marthe sha mba katabila.

11. Mare katabala alqimla.

12. Rotha maabi garraqie, mare kataba giñ fed'i mare.

13. Ñgo mada maabi garraqigu ma kataba mare ma p'ishi, ñgo k'ala marthe: „p'ishi / jayid“ u ñgo muus'a martheqi ma wala kataba mare ma p'ishi.

14. Maabi garraqi mare kataba ajumale / alqimla tha assaburalu.

Alk'amuz: Aljumla

Sharaha almaqana aljumlo:

Ajumla mba gidi almaqana alu k'ed'eqi. Ñgo thik'a gigi u mamanañ mba gio gigi.

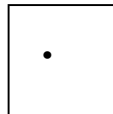
Bak'a hiño tha attafsiru millañ, a shan maabi garraqi t'ok'olo mba daawo mare.

- e.g. Gadí baalá ílí. (jumla mmaane)
- e.g. ak'ól (wala a jumla mmaane. gimmañ shari (mithil uquñ))
- e.g. Abad'i míllañ. (jumla mmaane)
- e.g. Abad'í. (jumla mmane)
- e.g. Abba thiñó almanga. (jumla mmaane)
- e.g. Abba thiñó (wala jumla mmaane)
- e.g. Abba thiñóqi. (jumla mmaane)
- e.g. adoqi min tha suugunthi. (wala a jumla mmaane)

Sharaha: Sha mba badaqaño aljumla, ñgo kataba alhurufi d'oñondi tha albidayayu. U ñgo lidandu tha alqama shurila thañ mba katabi thirieu tha

buluweqi (.)

Sharaha marthe alqasami k'illiñ kullu marra katabila tha albidaya tha alhurufi d'oñondi mba daalane.

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Modiña alhurufi L

Kataba alkalimati ñgunuñ min mbalegu:

-milí, ali, lida, bilía, ílí, baalá, gali, Áli, miálé

-mádiñaqi alkalimam mañ u ñgo d'ok'otha mare:

"Hathu moda alharif tha alkalimaleyuwa?"

"Ndi mbalo?"

2. Fagada alkilima tha alharfa garraleyu min asurayu.

Hoshala asura thañ tha Safaha 8yu u 9yu.

D'ok'othiña maabi garraqigu:

Fagada asura mba gidi alharfa garraleyu.

(shuli, alkitab, almanga, alkuura, algajam, p'ali, gali)

3. Alharfa mba galuqiyu

Kataba alharfa millañ tha asaburaare, maabi garraqigu mare fagada alharfale garra mare.

Kataba **7x m, 5x l, 6x i** tha asaburaare, maba d'añi u na mbaala.

D'ok'otha maabi garraqigu: **m** kamu zii thalo? **l** kamu zii thalo? **i** kamu zii thalo?

4. Ahulu kafilak'al sha ñgo gia alkalima: m / l

Kataba tha assaburaare

(bika katabiño alkalima zii tha gilleyu ()):

__ia, Á__i, mi_í, ma_a, i__í
(mia , Áli, milí, mama, ilí)

Bik'a maabi garraqi na mare ahuulu kafilak'aliqi.

D'ok'othiña mare na madi mare na almaana k'ed'e.

5. Alkafilak'al

Gasama alkalima tha kafilak'aluwe:

D'ok'othiña añiyu tha kafilak'al kamuyuwe gasamuganeyu.

Assa gasamaño alkalima tha kafilak'aluwe, ñgo gadari: ñgo istaqamala alharakaatile: Thaaba bebe, ñgo fia añ tha hu, ñgo hosiñaalu tha kafilak'alu k'illiñ.

Ma ñgo gasam alkalima maadi maabi garraqigu tha kafilak'aluwe, ñgo kataba tha assaburaare.

mili, mamá, ili, Imâm, amí, mia

Ma ñgo gasama alkalima wala maadi mare, ñgo bik'a katabiñone, ñgo bia thabayu.

ga-li, ma-di-li-qi, han-gir, mááda, k'u-ri-a, be-gu

6. Imla:

Awal garra aljumla k'illiñ marra, lakin maabi garraqi wala kataba mare assaqa garañone, na mare bas thama ile.

Garra aljumla d'uk'unuñ marra taani. Ñgo boroñ fish garra na nusu k'ed'e, u maabi garraqi na mare kataba. Shamba k'odiño alimlaqi, ñgo garra martheqi k'illiñ taani tha raha. Na mare geeraqi / fagada mba mare.

P'uliñaga alharufati d'oñondiñigu u añ shiruñ aljumlo hu (.)

"Miá ámí ilí. Miá mamá milí."

-Bak'a maabi garraqigu a mare maalu aldafatiri mareyu u mare muus'a mañalumare.

-Kataba alimla ma p'ishi tha assaburaare a maabi garraqi a mare muus'a ahataqa mare tha ñalumare.

ADDERS 3: Functor

Alhadafa addersu / Objective:

Geedi-garraqi madi alfunctor « mmaali ».

- Gadar mare na mare fagada mandañ
- Gadar mare na mare garra tha s'es'eriñayu.
- Gadar mare na mare kataba ma p'ishiñ

Gadari na mare haala alharufa s'uriñiyu.

Gadari na mare fagada shamba kataba alharufa s'uriñi.

mmaa-

-li

Adders 3

1

mmaali
mmaa-li
mmaa-

2

mmaa-
mmaa-li
mmaali

Ali Ímám **mmaalí**.

Ali mamá **mmaalí**.

Ali Áli **mmaalí**.

20

Functor

Modiña functor: **mmaalí**

- Garra alkalima tha raha maabi garraqi mare madiña.

- Bik'a maabi garraqi 2 wolla 3 mare garra.

Box1, Atafrik

Sha mba maane modiña tha adders 1 u 2-iyu.

Box2, Mukawanat

Sha mba maane modiña tha adders 1 u 2-iyu.

Maabi garraqi a mare gia aljumali millañ tha **/mmaalí/**

mithil: Ali múshañ mmaalí.

mithil: Ali boñgor mmaalí.

-Modiña **-lí**.

D'ok'otha: „Nan maala **-lí** ?

Nda gasadoola tha **-lí**“ -Momoth: Gasadigi, wolla modiñ **"ali"**.

-K'ala: „**-lí**“ thik'uqi tha alkalimati horqañiyu. Modiñogeguwa?

(madi-lí, daaga-lí, thiñó-lí,...)

Ashana **-li** ñiñ-d'uk'unuñ wala daa almaqana, ñgo kataba tha alharfa mañ mba tharñine huule.

1 miá ámí

2 miá Ímâm

3 Mia milí.

4 Miá mamá milí.

5 Miá milí ílí.

6 Miá ámí ílí.

7 Miá ámí Ímâm milí ílí.

8 Miá milí mamá ílí.

9 Ali ammá mmaalí.

mmaalí

Ali Ímâm mmaalí.

Ali mili mmaalí.

Ali Áli mmaalí.

21

S'es'eriña

1. D'ok'othiña mare garra
s'es'eriña tha shoora mareyu /
tha bishie.

2. D'ok'othiña mare d'ok'otha
tha s'es'iriñayu, sha ñgo fagada
maabi garraigu ma fagado mare
s'es'eriñale.

3. Maabi garraqi mare p'uliñaño ajumula mba d'ok'othiñoño.

4. D'ok'othiña mare garra
ajumula d'uk'unuñ d'uk'unuñ
u mare ahathiña boolo mare.

5. Ñgo gara s'es'eriña mandañ
mandañ ma p'ishi, sha mare
fagada mare garrawoqi ma
p'ishi.

Kataba

Maabi garraqi baadi mare moda alhurufi millañ a mare kataba s'es'eriña.
Maba agarrañi ana p'uliña martheqi bik'a katai mare tha alkitabü illa mare
kataba tha alkarrasu / deftereyu

1. Rasama alhat' u ñgo kataba alharf mmaalí tha saburaare.
2. Maabi garraqi mare allama sha mba katabila mmaalí tha alhawayu u tha altarap'esayu.
3. Ñgo p'aada mare sha mba katabila ma p'ishi.
4. Maabi garraqi mare kataba mmaalí tha alhatta mba ziqi tha adefteriyu.
5. Madiña martheqi shamba katabila mili. (asila rotho)
6. K'ala martheqi mare kataba ajumlale tha deftera mareyu.
7. Ñgo hoshala maabi garaqigu, mba katabigu ma p'ishi ñgo k'ala: „p'ishi“ u mba wala kabigu ma p'ishi ñgo p'uliña marthe sha mba katabila.
8. Maabi garraqi mare kataba ajumale / alqimla tha assaburalu.

1. Imla P'uliñaga alharufati d'õñondiñigu u aña shiruñ aljumlo hu (.)

Alí Imâm mmaalí.

Alí mamá mmaalí.

Alí Áli mmaalí.

D'ok'otha maabi-garraqi giñ ziiga alhurufata d'õñondiñi tha aljumlayu

Alí (Albidaya aljumlo mmaane), **Imam, Áli** (alqisim)

Alk'amuz : Boolo Guura

Madiña **/m/** u **/a/** holoñoniñ holoñoniñ tha alk'alima **mmaane** yu.

Sharaha: Sha boolo guura katabila tha alfurufi holoñoniñ holoñoniñ.

Almaqana k'ed'e ashan maai garraqi a mare fagada sha mba wala na mu boolo guura. U taani mare fagada indee boola s'uriñi u boolo d'uguri.

Mithil: k'illíñ, míllañ, geelí, mááda, baalá

Haleqeqi:

Garra mabi garraqieqi alhurufi ñgunu tha boolo s'uriñi u boolo d'uguri a mare fagada ndee mba s'uriñi u ndee mba d'uguri. Thele ñgo thik'a almathala ñgunuñ:

1. híbbá! (love)	2. hibá! (be afraid)
1. Amaadá k'uriaqi.	2. Amadi kuriaqi.
1. Aagu k'as'í.	2. aagú k' aas' í
1. hibó (was afraid)	2. hííbo! (shout)
1. agudínné (he is my brother)	2. agudíné (his brother)
1. Maaba bad'í.	2. maabá báád'í (d'írshí.)
1. Ama agur. (pres)	2. Aamá agur. (past)
1. gál shúúní (k'ól uqûñ.)	2. Gállé shúní.
1. Gídí shúli.	2. Gíídó shúli.
1. P'udá (hánduñ.)	2. Buud'a (fir thá háráñúwé.)
1. Ali gídi shiñír.	2. Alíí shiñíráñk'ónné.

Sharaha taani: Sha boolo guura katabila tha alfurufi holoñoniñ holoñoniñ.

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Fagada alkilima tha alharfa garraleyu min asurayu.

Hoshala asura thañ tha Safaha 8yu u 9yu.

D'ok'othiña maabi garraqigu:

Fagada asura mba gidi alharfa garraleyu.

2. Gasama Alkafilak'al:

D'ok'othiña añiyu tha kafilak'al kamuyuwe gasamuganeyu.

hi-bi, hib-bo, m-maa-li, a-gu-din-ne (vs. a-gu-di-ne), k'íl-líñ, míl-lañ, k'úl-lú

3. Imla kafilak'al (thama albal tha boolo s'uriñi u boolo d'uguri)

maa, ma, li, lii, I-mam, mi-a, mi-li

4. Ahulu kafilak'al sha ñgo gia alkalima.

Kataba tha assaburaare (bika katabiño alkalima zii tha gilleyu ()):

1. **a** **âm** 1. _____(ali)(amma*)

2. **mi** **má** 2. _____(mílí)

3. **ma** **li** 3. _____(mama)(mali*)

4. **Im** **lí** 4. _____(Imam)

Bik'a maabi garraqi na mare ahuulu kafilak'aliqi.

D'ok'othiña mare na madi mare na almaana k'ed'e.

L	a	m	M	m	
a	I	i	a	I	
M	I	L	A	m	n
	i	m			
n	m	n	L		
		I	I		
L	A	i	I	a	

mi __ , I __ am, __ mi,
ma __ a, __ mi, Im __ m,
m __ a, m __ m __ m __ a,
am __ , Ima __ , __ mam
__ ia, A __ i, mi __ í,
ma __ a, i __ í

a mí _____

ma má _____

mi a _____

a âm _____

2. mi má _____

3. ma li _____

4. Im lí _____

Míá mamá míí.

Áli amamá mmaalí.

Míá ámí Í móm míí ílí.

ADDERS 4: D

Alhadafa addersu / Objective:

Min mba k'odila addersale a mare

- Mada alharfa s'ula ma D d.
- Mada bolo k'ed'e.
- Fagada sha mba kaabila alharfa D d.
- Afaru gundi min tha alharfa d'añiyu u tha alharufa k'os'i.
- Mada assaqa kataba mare alharufa d'añi (tha aljumla u alqisim).

Gadar mare na mare kataba ma p'ishiñ mba d'añi u nambala.

Gadari na mare mada alfunktor « le » u almaaqana k'ed'e.

Gadari na mare fagada alfunktor tha s'es'eriñiyu.

Adders 4

mááda

1
mááda
maa-da
da
a

2
a
da
maa-da
mááda

3
a i
da di
la li
ma mi

4
da daa
di dij
ad aad
id iid

mi a i
milí ali ili ad
daa

6
daa da id a
am
mma ma li maa

Sha mba maane
modiña tha adders 1
u 2-iyu.
Boolo
Asura

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha asurayu:

Hatu madi maadaya?

Nan shabane?

Nda gidi maada?

Nda shak'ale maada?

Nan shak'ala thañ na maada?

Shañ d'afarune maada u shuli?

Asila Rotha

Box 1, Agtafrik

Box 2, Mukawanat

Box 3, Almukwanat u mukaranat

Box 4, Ñgo mada

Box 5, Gigi alk'alima

Box 6, Kafilak'al Box: da, dama, mada, mááda, lída, idda, adá,

mááda, lída, adí

- 1 Mamá lídí mááda.
- 2 Mááda lídálá mamá.
- 3 Amí adí.
- 4 Mia damalá Áli.
- 5 Miá amí adí.

S'es'eriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

- Náñ giilá mamá? Mamá lídí mááda.
- Náñ giilá miá ámi? Mia damalá Àli.????
- Náñ damalá Áli? Mia.

D

d

mááda

Miá adí.

Mamá lídí mááda.

Kataba

Alqimla:

Awal garra aljumla k'illiñ marra, lakin maabi garraqi wala kataba mare assaqa garañone, na mare bas thama ile.

Garra aljumla d'uk'unuñ marra taani. Ñgo boroñ fish garra na nusu k'ed'e, u maabi garraqi na mare kataba. Shamba k'odiño alimlaqi, ñgo garra martheqi k'illiñ taani tha raha. Na mare geeraqi / fagada mba mare.

Mamá lídí mááda.
Miá amí adí.

Alk'amuz : -la

Ashan –la wala daa almaqana ñiñd'uk'unuñ, Functor **-lá** adi tha alk'alima mba thalla tha gigi gundi.

-Garra: **"Mamá lídí mááda."**
"Mááda lídálá mamá."

-D'ok'othiña: "Aljumlalegu namuqiguwa?"

-Momoth: „Ege, asan aljumulalegu namuqigu.“
„Iya, mamá u mááda badaluwo añiyugu.“
„Iya, **-lá** thap'ola **"lída-eqi"**.

-D'ok'othiña mare a mare kaba **-la** mañ tha safayu.

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Modiña alhurufi **D**

Kataba alkalimati ñgunuñ min mbalegu:

gadi, agudi, daa, adô, didine, hododo,

-mádiñaqi alkalimam mañ u ñgo d'ok'otha mare:

"Hathu moda alharif tha alkalimaleyuwa?"

"Ndi mbalo?"

2. Fagada alkilima tha alharfa garraleyu min asurayu.

Hoshala asura thañ tha Safaha 8yu u 9yu.

(mááda, dwosh, borid, aburbudu)

3. Alharfa mba galuqiyu

Kataba alharfa millañ tha asaburaare, maabi garraqigu mare fagada alharfale garra mare.

Kataba **4x "i", 3x "d" and 6x "l"** tha asaburaare, maba d'añi u na mbaala.

D'ok'otha maabi garraqigu: **i** kamu zii thalo?

d kamu zii thalo?

l kamu zii thalo?

4. Ahoratha alkalima shari aña maane faadi.

Bik'a maabi garraqi mare fagada alkalima adi aña ma añ faadi.

Kataba aljumalalegu tha asaburaare.

Sha gille () madiñ alqijabaqi, bik'a katabañone tha asaburaare.

- a) **Mia** _____ **Áli.** (damala)
- b) **Miá** _____ **adí.** (amí)
- c) **Mamá** _____ **mááda.** (lídí)
- d) **Mááda** _____ **mamá.** (lídálá)

Katabata alkalimalegu fish tha assaburaare: **lídí, lídálá, amí, damalá**

5. Alkafilak'al

Gasama alkalima tha kafilak'aluwe, bik'a katabiñone tha assaburaare:

a-lu-fin-sho, ho-do-do, a-fan-fe, al-fil, me-re-re, a-bu-ne

6. Kaba kafilak'al

Kaba kafilak'al mba huuluqi.

1) Im	má	1) _____ (Imam)
2) da	lí	2) _____ (damá)
3) líí	am	3) _____ (líída)
4) í	da	4) _____ (ílí)

7. Imla:

Awal garra aljumla k'illiñ marra, lakin maabi garraqi wala kataba mare assaqa garañone, na mare bas thama ile.

Garra aljumla d'uk'unuñ marra taani. Ñgo boroñ fish garra na nusu k'ed'e, u maabi garraqi na mare kataba. Shamba k'odiño alimlaqi, ñgo garra martheqi k'illiñ taani tha raha. Na mare geeraqi / fagada mba mare.

Mia amí adi.

Mááda lídálá mamá.

Do not count wrong tones as mistake.

ADDERS 5: q, -qi, -qa

Alhadafa addersu / Objective:

Min mba k'odila addersale a mare

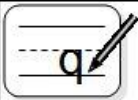
- Mada alharfa s'ula ma « q ».
- Mada bolo k'ed'e.
- Fagada sha mba kaabila alharfa « q ».

Gadar mare na mare kataba ma p'ishiñ.

Gadari na mare mada alfunktor « q, -qi, qa » u almaaqana k'ed'e.

Gadari na mare fagada alfunktor tha s'es'eriñiyu.

Thama albal: /d/ u /q/ shabbahuqi millañ.

Adders 5

-qa

-qa
 mia-qa
 miaqa
 Ali madi miaqa

Ali madi miaqa
 mia-qa
 miaqa
 -qa

Amadi miáqa.

Imâm madi máádáqa.

Amadi máádáqa.

26

-qi

- 1 Madí miaqí.
- 2 Madí Áliqí.
- 3 Damá miaqí.
- 4 Ali dam iaqí.
- 5 Ali adaqí.
- 6 Amí madi miá milíqi.
- 7 Áli madi máádaqi.
- 8 Áli damí miá milíqi.
- 9 Amadi mamáqi. Madilíqi.

Amadi miaqi.

Miáqa adaqi.

Amadi máádáaaqi.

27

Sha mba maane modiña tha adders 1, 2, 3-iyu.

Boolo

Box1, Agtafrik

Box2, Mukawanat

S'es'iriñayu

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

- Ndá madinéqi? Madi Áliqi.
- Náñ dámlíqi? Ali dámi miaqi.
- Miá zíqí shainé nináñ madilá ámíqi? Amí madi miá milíqi.
- Ndá madi mamáqi? Amadi mamáqi.

Bak'a maabi garraqi a mare fakara aljumala mba gidi –qi.
mithil:

- a) **Hathú saaqí thá maabú!**
- b) **Amadi shúlíñk'aqi.**
- c) **Thañ ólóqí.**
- d) **Damáqi!**
- e) **Maadeqi!**

Imla: **Madilíqi.**
 Damá miaqaqi.
 Ali madi miá milíqi.

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Atadriba jumulo

Kataba aljumla mba gidi aña ma faadi. Min tha alkalimata daawoleyu, maabi garraqigu mare fagada mba gadari ane hora aña ma alfaadi.

Kataba **Amadí _____ qi.** tha assaburaare.

Kataba alkalimatilegu: **mááda, *líída, Áli, *milí, Imâm, *damalá, *mmaali, mamá, miá milí,**

Bik'a mare fagada mba ahora u mba wala ahora aña ma faadi.

(* are not acceptable)

2. Ahulu kafilak'al sha ñgo gia alkalima.

Kataba tha assaburaare (bika katabiño alkalima zii tha gilleyu ()):

máá da qá _____ (máádaqá)

ma di lí _____ (madilí)

a ma di _____ (amadi)

mi á qa _____ (miáqa)

Bik'a maabi garraqi na mare ahuulu kafilak'aliqi.

3. Gia alkalimat min alhurufata daawola.

D'ok'otha maabi garraqi na mare gadari na mare ahuulu alhurufata daawoleqi.

Kataba alhurufat tha assaburaare:

da qa di li qi

ma maa a mi i

(dama, lida, mamá, mada, mááda, madi, madili, madiliqi, máádaqá, amí, ali, miaqa, ílí, milí, adami, amadi, alidi,...)

Bik'a katabiño alkalimata ziqi tha gilleyu () sha madiñ alqijabeqi.

ADDERS 6: G g

Alhadafa addersu / Objective:

Min mba k'odila addersale a mare

- Mada alharfa s'ula ma **G g**
- Mada bolo k'ed'e.
- Fagada sha mba kaabila alharfa **G g**.
- Afaru gundi min tha alharfa d'añiyu u tha alharufa k'os'i.
- Mada assaqa kataba mare alharufa d'añi (tha aljumla u alqisim).

Gadar mare na mare kataba ma p'ishiñ mba d'añi u nambala.

Gadari na mare mada baqad marat sha alharufati ñgunuñ ziqi mba bik'ilalu.

Thama albal tha /g/ mba mal boolo k'ed'e ma mad'uwoqi tha /i,e/, mithi tha: gadi - gídí).

**Boolo
Asura**

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha asurayu:

Hathu madi galiya?

Nan shabane na gali?

Nda gidi gali?

Na ñiñale u na idale na mmaane?

Nan nafagane na gali?

G g

Adders 6

gali

1

gali
ga-li
ga
a

2

a
ga
ga-li
gali

3

a	i
ga	gi
la	li
da	di
ma	mi

4

ga
gi
ag
ig

5

ga	gi	ig
gali	gídí	igí

6

maa	gi	di	li	maa
daa	id	a	am	ma
mma	li	mi	im	
mam	i	ga	da	

28

gali, gagá, mági, gídí, gadí

1 Gagá mia.

2 Gali gagi mia.

3 Amí mági ia.

4 Mamá gídí mia.

5 Mamá gídí miá milí.

6 Áli dám miaqí.

7 Gal gídí gadí milí.

8 Gali madi miaqí.

9 Adá gali.

10 Mamá madigiqi.

G g

gali

Gadi gagi gali.

29

Sha mba maane modiña tha adders 1, 2, 3-iyu.

Asila Rotha

Box 1, Agtafrik

Box 2, Mukawanat

Box 3, Almukwanat u mukaranat

Box 4, Ñgo mada

Box 5, Gigi alk'alima

Box 6, Kafilak'al

ga gi di ma li maa da

Momoth: **gadi, gídí, gagá, gáma, gali, máága, ígi, gia mááda**

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

• Náñ gagí mia?	Gali gaga mia.
• Ndá gídi mia?	Mamá gídi mia.
• Náñ dám gáliqi?	Gali dám miaqi.
• Náñ madi miaqi?	Gali madi miaqi.
• Ndá madigiqi?	Mamá madigiqi.
• Ndá madilá mamáqi?	Mamá madigiqi.

Imla

Gali gagi mia.

Amí mági mia.

Alk'amus: Alharf /i/ d'uk'e.

Mara mara /i/ d'uk'i tha nihaya alk'alimu.

-Madiña alk'alima **gali** tha aljumula mañu ñgo thik'a **i** wala ma kataba.

-Sharaha sha alk'alimati ñgunuñ k'odi tha /i/, /i/ le mara mara d'uk'i.

-Daa mithala ñgunuñ:

méeri.... vs méér shay

shúli vs shul....

firi vs fir

-K'ala, ma tha rothayu /i/ ma ziqi wolla ma shari gadaruqi, tha alkitaayu berdu gadaruqi.

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Fagada alkilima tha alharfa garraleyu min asurayu.

Hoshala asura thañ tha Safaha 8yu u 9yu.

D'ok'othiña maabi garraqigu:

Fagada asura mba gidi alharfa garraleyu.

(gali, algajam, begu, yeguth, algúúra, zigi, agu)

2. Ahulu kafilak'al sha ñgo gia alkalima.

ga(a)	di	_____
	li	_____
	ga	_____
	mi	_____
	gi	_____
	ma	_____

(mithil: **ga-di; ga-li; ga-ga;** etc).

3. Atadriba jumulo

Kataba aljumla mba gidi aña ma faadi. Min tha alkalimata daawoleyu, maabi garraqigu mare fagada mba gadari ane hora aña ma alfaadi.

Kataba: **Mamá gídi** _____ tha assaburaare.

Kataba alkalimatilegu: **gadi, miá milí, *damá, *milí, mááda, gaama, *adá, *líida, gali, *gagi**

4. Gia alkalimat min alhurufata daawola

D'ok'otha maabi garraqi na mare gadari na mare ahuulu alhurufata daawoleqi.

Kataba alhurufat tha assaburaare:

1. mia	Mamá	milí. gídi	(Mamá gídi miá milí.)
2. miaqí.	Gali	madi	(Gali madi miaqí.)
3. milí.	gadí	gídi Gal	(Gal gídi gadí milí.)

Bik'a katabiño alkalimata ziqi tha gilleyu () sha madiñ alqijabeqi.

5. Imla: **Gal gídi gadí milí.**
 Mamá madigiqi
 Ami mági miaqá.

Amadí _____ qí.

mááda, líida, Áli, mili, Imâm, mmaali, mamâ, miâ mili

máá da qá _____

ma di lí _____

a ma di _____

miâ qa _____

da qa di li qí
ma maa a mii

30

di _____

li _____

ga(a) ga _____

mi _____

gi _____

ma _____

Mamá gídi _____

gadi, miâ mili, *damâ, *mili, mááda, gaama, *adâ,
*líida, gali, *gagi

1. mia Mamá mili. Gídi

2. miaqí. Gali madi

3. mili. gadí gídi Gal

31

ADDERS 7: E e

Alhadafa addersu / Objective:

Min mba k'odila addersale a mare

- Mada alharfa s'ula ma **E e**.
- Mada bolo k'ed'e.
- Fagada sha mba kaabila alharfa **E e**
- Afaru gundi min tha alharfa d'añiyu u tha alharufa k'os'i.
- Mada assaqa kataba mare alharufa d'añi (tha aljumla u alqisim).

Gadar mare na mare kataba ma p'ishiñ mba d'añi u nambala.

Gadari na mare fagada aljumla mba maqadi u aljumla alqamru.

Gadari na mare mada Exclamation mark u shamba istaqamalale .

Thama albal Asilo Rotho gidi bolo „ee“ s'uriñi, lakin p'uliña marthe sha alk'alima ñgunuñ gidi bolo “e” d'uguri.

almesal. adeqí, ilé,

E e

Adders 7

geeli

1
 geeli
 gee-li
 gee
 ee

2
 ee
 gee
 gee-li
 geeli

3

e	a	i
le	la	li
ge	ga	gi
de	da	di
me	ma	mi

4

ge
de
me
le

5

gee	de	le
geeli	adé	ile

6

mi	le	e	de
ge	daa	gee	li
di	a	i	ga
gi	ma	le	mi

Boolo Asura

D'ok'otha tha Asurayu

Nan d'afarune gali o geeli?

Nda gidi geeli?

Gali olaya?

Gali kamu olaya?

Kamu mba gidi hatha?

Na ñiñale u na idale na mmaane?

Sha mba maane modiña tha adders 1, 2 u 3-yu.

Asila Rotha

Box 1, Agtafrik

Box 2, Mukawanat

Box 3, Almukwanat u mukaranat

Box 4, Ñgo mada

Box 5, Gigi alk'alima

Box 6: Kafilak'al Box mi le e de ge daa gee li di a i

Momoth: milé, ílé, e;é idé, daagé, geelí, geedí, adé, ile

geelí, geedí, ee, adé, ile

1 Gal Ímám gídi geedí.

2 Geelí gídi ilé milí.

3 Geedí ílí.

4 Gagá gali mé, Áli.

5 Daa mia Ímámé.

6 Mamá adé.

7 Mamá adeqí.

8 Áli ee mia.

9 Áli adí ee mia.

E

e

geelí

Geelí ílí.

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

- Ilé zíí shainé ninéñ gídí gállégú? Geelí gídí ilé milí.
- Nán gii géedí? Geedí ílí.
- Wáné zíílá mamá? Mamá adé.
- Ndá daagalí mia? Daa mia Imámé
- Nán giilá Áli? Áli e mia.

KATABA ALqIMLA

Geedí ílí.

Áli ee mia.

Dama mía Ímâm! (Command: "Catch Imam's goat!") ?????*Check length of „dama“*

Alk'amus / Grammar: ALqAMUR u Exclamation mark.

Sharha alkalima sha "daa...", "adó", "líída.." ndudado ma mare. Ñgo madiña ndudado ma katabala tha gille (!) aña k'odi aljumla.

Kataba ! tha assabur-alu, ñgo k'ala mbale giñ p'uliñ ndudadoqi.
K'ala, „A garathuweqi aljumla mamanañ, hathu shiñ p'uliñageqi min tha aljumla halothu na jumla ndudado na mmane, u na aljumla maqadi, mba daa alhabar mmane.

Garra aljumla ma p'ishi tha bolo d'afaruqi, d'uk'unuñ sha ndudado u d'uk'unuñ sha alhabar.

Daa mia Imámé! (command: "Give the goat to Imam")

Daa mia Imámé. (normal sentence: "He will give the goat to Imam.")

Adô! (command)

Áli dam mía Ímâm. (normal sentence): "Ali caught Imam's goat."

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Alharfa mba galuqiyu

Kataba alharfa millañ tha asaburaare, maabi garraqigu mare fagada alharfale garra mare.

Kataba **4x "a", 3x "e" and 4x "g"** tha asaburaare, maba d'añi u na mbaala.

2. Fagada alkilima tha alharfa garraleyu min asurayu.

Hoshala asura thañ tha Safaha 8yu u 9yu.

(begu, yeguth.....)

3. Gia alkalimat min alhurufata daawola

D'ok'otha maabi garraqi na mare gadari na mare ahuulu alhurufata daawoleqi.

Kataba alhurufat tha assaburaare:

1. a, a, m, m	(mamá)(ammá)(ma)
2. d, e, e, g, i	(geedí)(gi)(e)
3. d, g, í, í,	(gídí)(gi)(igi)
4. a, g, i, l	(gali)(gi)(il)(agi)(lia)
5. e, i, l	(ile)(il)(e)
6. a, a, a, d, m	(mááda)(dama)(amada)(maadá)(Adam)

4. Ahoratha alharfa shari aña maane faadi.

Kataba alkalima walla aljumla min tha alddersu. Bik'a katabaño alharfa d'uk'unuñ d'uk'unuñ tha alkalimayu.

Ge_lí	gí_í	il_	m_lí.	(Geelí gídí ilé mílí.)
Ma_á	adé_í.			(Mamá adeqí.)
_agá	g_li	m_	Á_i!	(Gagá gali mé Áli.)
D_agé	m_a!			(Daagé mia!)

5. Kaba alkafilak'al mba gii alkalimat:

1 gí lí	_____	(gí-dí)(gí-lí)
2 gee	dí _____	(gee-dí, gee-lí)
3 ga ga	_____	(ga-lí, ga-dí, ga-ga)

*****5. Exercise for vowel length:

Ask: „How many e do you need to write the word: geeli, geedi, ile,...

Ask: „How many a do you need to write the word: mááda, amadi, líída,....

6. Imla:

Mama adeqí.

Áli adí e mia.

Daa mia Imámé!

Gagá gali mé Áli.

ADDERS 8: Functor -ga

Alhadafa addersu / Objective:

Min mba k'odila addersale a mare mada alfunkter « -ga, -ge, le ».

- They can easily recognize them among others.
- They can read them with meaning in a connected text.
- Gadari na mare mada alfunktor « -ga, -ge, le » u almaaqana k'ed'e.
- Gadari na mare fagada alfunktor tha s'es'eriñiyu.
- They keep gaining fluency in reading

Kala:Wala zii alharfa t'ok'olo tha addersaleyu, hathu garra kafilakal mba thb'iño thañ tha alkalimayu. Kafilak'alle gidi almaqana ñalu k'ed'e, lakin wala katabila ñine d'uk'unuñ, fed'i alkalima tha gundi wala tha inthaare. Taani k'abi alk'alima gidi almaana.

-ga

Adders 8

-ga
daa-ga
daaga
Daagá miá milí.

Daagá miá milí.
daaga
daa-ga
-ga

- 1 Daagá gali ílí.
- 2 Daagá gál milí ílí.
- 3 Áli dám miá Ímám.
- 4 Áli dám mia Ímáméqí.
- 5 Ádaa mia Álíéqí.

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

• Gál gii nánó ñinéñ daalí ñinéqí?	Daagá galí ílí.
• Miá ndaló ñinéñ dámlí?	Ali dám miá Ímám.
• Ndá dámgálá Áli miaqí?	Áli dám miaqí Imáméqí.

-ge

-ge
daa-**ge**
daagé
Imám daagé mia.

Imám daagé mia.
daage
daa-**ge**
-ge

- 6 Mamá daagé gali.
- 7 Mamá daagé gali milí.
- 8 Daagé mia.

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Ndá daagalá mamá gali?

Mamá daagé gali.

-le

le
mia-**le**
miale
Gal gagí miálé.

Gal gagí miálé.
miale
mia-**le**
le

- 1 Gagá miálé.
- 2 Gállé gaga mia.
- 3 Gállé gídi geedí.
- 4 Mamá mági miálé.

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

• Náñ giilá mamá?	Mamá mági miálé.
• Náñ gídí gálle?	Gállé gídi geedí.
• Shaíne zíilí?	Amilí
• Ali gadí ndaló mmaalí?	Ali gadí amma maalí.
• Mbá ndalo na gál gídi geedí?	Gál Imám gídí geedí.
• Náñ daalágé á Imám?	Imám daagé gál milí.
• Náñ gii géeli Imam?	Geelí Imám ílí.

1 Áli gadí _____.
Mia, mama, ilí

2 Geelí gídi _____ milí.
Geedi, ile, ee, mia

3 Áli _____ mia.
gali, adeqi, ee

2 Gal Ímám gídi _____.
Mili, geedi, ile, mili

4 _____ adí ee mia.
gali, mili, mama, Ali, mia

5 Imám daagé _____ milí.
gali, mili, mama, Ali, mia

6 Amí Ímám _____ gali milí.
ilí, mama, maada, madi

36

1 ílí. Geedí

2 Ímám ilí Geelí.

3 Ali mmaalí. amma gadí

4 Ímámé. mia Daa

5 ílí. Geelí Ímám

37

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Ahoratha alkalima shari aña maane faadi.

Bik'a maabi garraqi mare fagada alkalima adi aña ma añ faadi.

Kataba aljumaalalegu tha asaburaare.

Sha gille () madiñ alqijabaqi, bik'a katabañone tha asaburaare.

Amí Imám _____ gali milí. (gídí)(gaga)

Gálle _____ mia. (gaga)

Ali gadi _____ mmaalí. (ammá)

Imam daagé _____ milí. (gal/gali)

Mamá _____ miálé. (magí)(gaga)

Katabata alkalimalegu fish tha assaburaare: **gaga, amma, gali, magí, gídí**

2. Alkafilak'al

Gasama alkalima tha kafilak'aluwe:

D'ok'othiña aňiyu tha kafilak'al kamuyuwe gasamuganeyu.

Assa gasamaño alkalima tha kafilak'aluwe, ñgo gadari: ñgo istaqamala alharakaatile: Thaaba bebe, ñgo fia añ tha hu, ñgo hoziñaalu tha kafilak'alu k'illiñ.

gee-di, I-mam, gí-dí, daa-gé, a-ma-dí, (m-maa-lí), li-da-la, gaa-ma,

3. Ahulu kafilak'al sha ñgo gia alkalima.

Kataba tha assaburaare (bika katabiño alkalima zii tha gilleyu ()):

daa gé _____ (daagé)

gee lí lé _____ (geelílé)

gál lé _____ (gallé)

ma di lí _____ (madilí)

mi á lé _____ (miálé)

máa da qá _____ (máadaqá)

Bik'a maabi garraqi na mare ahuulu kafilak'aliqi.

D'ok'othiña mare na madi mare na almaana k'ed'e.

4. Imla:

Mamá daagé gál milí.

Gállé gaga mia.

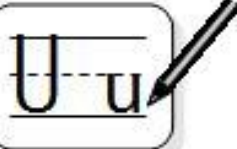
Daagá gál milí.

ADDERS 9: U u

Objective: Geedi-garraqi madi alharufatilegu U u.

- Gadar mare na mare fagada mandañ
- Gadar mare na mare garra tha s'es'eriñayu.
- Gadari na mare mada alqehtilafa ziqi tha alharufa d'añiyu u tha alharufa mbaleyu.
- Gadari na mare mada assaqa kataba mare alharufa d'añi.
- Gadar mare na mare kataba ma p'ishiñ (mba d'añi u nambala tha almagaza mare, tha alhataalu.)

Gadari na mare mada aljumla u shamba p'ullahu.

Adders 9

aagu

1

Aagu
aa-gu
u

2

u
aa-gu
aagu

3

u	e	a	i
gu	ge	ga	gi
du	de	da	di
lu	le	la	li

4

gu
du
mu
lu

5

gu aag u	du duudu	mu mugu	gu gaagu
----------------	-------------	------------	-------------

6

duu	du	dul	gu
lu	mu	u	da
la	a	di	li
i	mi	gee	de

D'ok'otha tha Asurayu

Hatu madi aagu?

Aagu k'azi u aagu s'abi mane?

Nan shabane na aagu s'abi?

Shañ ris'ila na aagu?

Hathu ris'a aagu tha mozoa?

Nan gila thañ na aagu?

Nda gidi aagu?

Aagu s'abiya?

Gila maharaña?

38

62

Sha mba maane modiña tha adders 1 u 2-iyu.

Asila Rotha

Box 1, Agtafrik

Box 2, Mukawanat

Box 3, Almukwanat u mukaranat

Box 4, Ñgo mada

Box 5, Gigi alk'alima

Box 6: Kafilak'al Box

U duu du dul gu lu mu u da la a

u, dúúdu, dúda, dúl, gú, gúda, gúla, agu, alú, mú, mugu

u, mú, dúdí, gúlí, mugu, aagu

1 Mamá dām mú.

2 Mú dúdí.

3 Mú mamá dúdí.

4 Mamá gídi aagu.

5 Mú mamá madi múqi.

6 Gal gúli miá amí u Ímám.

7 Gal gúli Áli u mamá.

8 Gali gagí mugu.

9 Imám lídi mia-alú.

10 Agídi miá milí 3.

11 Gagá míáléqalú.

U _____ u

aagu

Mú dúdí.

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

• Nāñ dámlá mamá?	Mamá dām mú.
• Nāñ zíí mú?	Mú mamá dúdí.
• Ndáláthágú gúl gáli?	Gal gúlí Áli u mamá.
Gal gúli miá amí u Imám.
• Mia kámu gídílí?	Ágídi miá milí 3.

*****Make sure the learners recognise the letter -u- well, as it is often confused with the lower case -n- of the next lesson.

Example: Have a picture with a word with the u-sound, and have the letter as part of the picture.

e.g. mu, yaguth, agu, duudu

Alk'amus / Grammar:

*****Melting together or separation of two sounds:

„miaqalu“: Often, we have two /a/ come together when two words are joint, like: "Amí lídi miaqalu. We write it with a q between the /a/s to show the two parts of the word.

In speaking, or in normal speed reading, it can sound like "miaalu" or "mialu".

other suffixes of that kind: -indu, -are,

with other vowel combinations: miaqalu, hododo-alu, geelí-alu, duudu-alu, niñé-alu

different examples:

Other, DIFFERENT examples: "na alu" (=nalu or =naalu),

"ma ali ale" (=ma-al-ale, =malale)

compounds: Shuli-abba, shuli-ñera, ...tha fir-are

Preposition thatha-thaba,....

Needs to be decided on.

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Hoshala asura thañ tha Safaha 8yu u 9yu.

(yeguth, begu, agu, aburbudu, shúli, algúúra,..)

2. Atadriba jumulo

Kataba aljumla mba gidi aña ma faadi. Min tha alkalimata daawoleyu, maabi garraqigu mare fagada mba gadari ane hora aña ma alfaadi.

Kataba **Gal gúl** _____. tha assaburaare.

Kataba alkalimatilegu: **miá milí, mamá, *uqûñ, *gagí, agudi, *mááda, *lídi, gadi, *milí, Imam u Áli, *gídí, *duudu, *dudi, mugu, ...**

Bik'a mare fagada mba ahora u mba wala ahora aña ma faadi.

(* are not acceptable)

*****3. Exercise on the melting/deletion/separation and writing of two vowels:

Write onto blackboard: **mia-alu, hododo-alu, geelí-alu, duudu-alu, niñé-alu**

Ask learners how to write each combination of the words.

(miaqalu, hododoqalu, geelíqalu, duuduqalu, niñéqalu)

!!!!qindu,-qare,) check!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

*****4. Have learners find out, if and how many /u/ there are in the word:

-Read a word slowly.

-Ask: "Is there a /u/ sound in the word?" If yes, ask: "How many".

mugu, mu, alu, amuñ, uquñ, oqo, abbúñó, alúfensho, hododo, huuhulu, fufur, d'uk'unuñ, agu, ado, duudu, bua... .

4. Imla: Gal gúli miá amí u mamá.

Mú mamá dúdí.

Imam lídi miaqalu.

ADDERS 10: N n

Thama albal thañ: Tha alharfa “n” u “u” namuqigu millañ assaqa katabila.

N n

Adders 10

endi

1

endi
en-di
en
e

2

e
en
en-di
endi

gindi

gin di
gin-di
gin
i

i
gin
gin-di
gin di

3

e	a	i	u
ne	na	ni	nu
de	da	di	du
ge	ga	gi	gu
me	ma	mi	mu

4

ne
na
ni
nu

5

na	ne	e
naqidelé	mmaané	eqe

6

min	en	di	gin
ne	me	na	qi
le	da	mmaa	me

D'ok'otha tha Asurayu

Ashañ geedi garai
amare thama albal,
ngo rotha martei
s'es'eriña blamñ.
U ñgo bak'a a geedi-
garai bak'a mare
rotha s'es'eriña, u
ñgo p'ada mare.
Hatu madi giñ
k'alagala endiya?
Nan endila?
Hatu madi endaya?
Nan endo hathu
gabul?
Giñ endahathu
mbati mufa hathua?
Nan mane?
Hathu madi
gindiya?
Nda gidine? Kamu?
Tha nano gila?
Ma tamila ma gindi,
wa d'oshila na
gindi?
Namane na alfaida
k'ed'e?

40

66

Sha mba maane modiña tha adders 1 u 2-iyu.

Asila Rotha

Box 1, Agtafrik

Box 2, Mukawanat

Box 3, Almukwanat u mukaranat

Box 4, Ņgo mada

Box 5, Gigi alk'alima

Box 6, Kafilak'al Box min en di gin ne me na qi le da mmaa me
ne, didíné, mín, éndi, gindí, mené, naqidalé, mmaané, mané,

mané, gaagú

1 Áli, gadí Ímám, éndí.

2 Imám gídi gindí.

3 Imám daa Álié gindí.

4 Mamá gídi aagu.

5 Aagúlé mané.

6 Aagú mamá mané.

7 Mamá daa aagúlé miéqí.

8 Miálé gagí gali.

9 Gál ámí gídi ilé milí.

10 Imám daa duudu miéqí.

11 Áli dām gaagú mamáéqí.

N n

Ali milt mmaané.

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

• Nāñ giilá Áli?	Áli gadí Imám éndi .
• Nāñ daalá Ímám Álie?	Imám daa Álié gindi.
• Ndá gágílá?	Miálé gagí gali .
• Nāñ dámlá Áli mamáéqí?	Áli dām gagú mamáéqí.
• Shaíné zíí águlé?	Agulé mené.
• Nāñ giilá mamá thá agulle?	Mamá daa agullé miéqí.

Alk'amus / Grammar:

Momothiña bolo sha mare fagada, sha mba dafaru mare na bolo. Ñgo hoshala almithala tha addersa 1.

eg.: gadí Ímâm vs gadi Imâm
Mia damalá vs miá Ímâm
Mamá gídí. vs Mamá gídi.....

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Hoshala asura thañ tha Safaha 8yu u 9yu.
(asahana)

2. Alharfa mba galuqiyu

Kataba alharfa millañ tha asaburaare, maabi garraqigu mare fagada alharfale garra mare.

Kataba 7x n, 5x m, 8x u tha asaburaare, maba d'añi u na mbaala.

3. Imla for practicing length:*****

Read slowly some of the following words/syllables.

daa-ge, naa-na, duu-du, máá-da, in-du, gii-da, na-mu-qi, gee-lí, a-gu-di,

4. Imla: **Agulé mené.**
 Áli, gadi Imam, éndí.
 Imâm daa Álié gindí.

5. Gia aljumla min alkalimat daawola

Kataba alkalimatale min tha addera garrawoleyu tha assaburaare:

1. daa Imam miéqí. dudu _____
2. ámí ilé Gál milí. gídi _____
3. daa agulé Mamá miéqí. _____
4. agu. gídi Mamá _____

- (1. Imam daa dudu miéqí.
2. Gál ámí gídi ilé milí.
3. Mamá daa agullé miéqí.
4. Mamá gídi agu.)

mû	aagu	di	gidi
magi	duudu	gidi	alu
mili	ami	mia	mmaali
lidi	ali	Áli	madiqi
gali	Imam	mia	mane

- 1 Ali gadi _____ endi.
- 2 Imam gidi _____ .
- 3 Mama gidi _____ .
- 4 Aagu _____ mane.
- 5 _____ gagi gali.
- 6 Gal ami gidi _____ mili.
- 7 Imam daa _____ mieqi
- 8 Ali dam gaagu _____ .
- 9 Mama daa aagule _____ .

ili
aagule
gindi
miaqi
Imam
maneqi
mama
miale
duudu
aagu

ADDERS 11: Functor -ne, -gú

-ne

Adders 11

ne
ami-**ne**
amine
Miá ámine milí.

Miá ámine milí.
amine
ami-**ne**
ne

- 1 Imám amí mmaané.
- 2 Imám idé mamá mmaané.
- 3 Áli gadí mmaané.
- 4 Áli gadí mamá mmaané.
- 5 Mia amamá mmaané.
- 6 Áli didínénné.
- 7 Mamá Áli didínénné
- 8 Miá amíné milí.
- 9 Áli ee miá áminé.
- 10 Áli endi gine.
- 11 Áli endi mugu.
- 12 Gindí Imámínné.
- 13 Gali Alínné.

44

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

- Náñ maalá Imám mamáé? Imám idé mamá maané.
- Gadí ndaló maalá Áli? Áli gadí mamá mmané.
- Náñ maalá mamá Álieqi? Mamá Áli didínénné.

-gú

gú
mia-**gú**
miagú
Gal gagí miagú.

gal gagí miagú
miagú
mia-**gú**
-gú

1 Gúl gálgú.

2 Mia gagí gálgú.

3 Gal gagí miagú.

4 Damá miáléqigú.

5 Ammá madi miá milíqigú.

6 Gállé gídi geedí milígú.

7 Áli daa Imámé miagú.

8 Miá Imám u Áli ílígú.

9 Gindi Imaminnegú.

10 Imam u Áli endigú.

11 Ámadi muguqí u miagigú.

45

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

- Nāñ gagílá?
- Nāñ giilá miá Ímamatha maré Áli?
- Ndáláthá éndigu?

Mia gagí gálgú.

Miá Imám u Áli ílígú.

Imám u Áli éndigu.

-ne kullu mara ñgo thama alk'alima ma gundu, mara mara alharfa “n” na shabbaha s'uruñi “nne”.

-gú kullu mara ñgo thama alk'alima ma gundu,

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ garrañoqiyu u Attadrib.

1. Imla: **Áli endi ginne.**

Mamá Áli didínénné.

Imâm idé mamá mmaané.

Gállé gídi geedí milígú.

Á madi muguqí u miaqi-gú.

2. Gia alkalimat min alkafilak'al daawola

D'ok'otha maabi garraqi na mare gadari na mare ahuulu alhkafilak'al daawoleqi.

Kataba alhurufat tha assaburaare (a syllable can be used more than once) :

Kataba tha assaburaare: **ga, na, ma, ne, me,**

(gaga, nana, mama, mene, gama,)

Taani, Kataba tha assaburaare: **gu, mu, du, a, ga, da, la, li**

(agu, ada, ali, gagu, dudu, mu, mugu, lida, lidala, gali, gaga,..)

3. Gia alkalimat min alhurufata daawola

D'ok'otha maabi garraqi na mare gadari na mare ahuulu alhurufata daawoleqi.

Kataba alhurufat tha assaburaare:

a, i, e, u, d, g, n, (agudine, adi, agu, agudi, e, endi, guda, gadi, ide, indu, u...)

4. Atadriba jumulo

Kataba aljumla mba gidi aña ma faadi. Min tha alkalimata daawoleyu, maabi garraqigu mare fagada mba gadari ane hora aña ma alfaadi.

Kataba **Amina u Neema** _____ **gú.** tha assaburaare.

Kataba alkalimatilegu: ***mááda, madiqí, *líidi, *shúli, ílí,**

Bik'a mare fagada mba ahora u mba wala ahora aña ma faadi.

(* are not acceptable)

5. Alkafilak'al

Gasama alkalima tha kafilak'aluwe:

a-gul-lé, í-lí-gú, mi-a-qi-gú, di-di-ne, gal-le, gee-di, gin-di, in-du,

ADDERS 12: B b

Sha mbá maané mádiña tha adders 1 u 2-iyú.

Adders 12

begu

1

begu
be-gu
be
e

2

e
be
be-gu
begu

3

u	e	a	i
bu	be	ba	bi
gu	ge	ga	gi
du	de	da	di
nu	ne	na	ni
mu	me	ma	mi

4

bu
bi
be
ba
bu

5

ba	bu	bi	be
bába	buna	bilia	begu

6

begu	bába	baalá	mbá
maba	badá	buna	bia
bala			

Neqéma, máálé, gundi

48

Ashañ geedí-
gárraqi a maré
thámá albál ñgó
rotha marthéqi
s'es'eriña mbá na-
muqí tha addersalé.

Ñgó d'ok'othiña, a
geedí a maré rotha
s'es'eriña.

Hathú madi beguá?

Ndá mbá madihá?

Wááné mbá gudiné
a begu?

Fiayá?

Box 1, Attafrik

Box 2, Mukawanat

Box 3, Almukwanat u mukaranat

Box 4, Ñgó mada

Box 5, Gigi alk'alima

Box 6,

(bidí, bíída, buuna, buli, bia, bába, begu, bele, badé, baalá, mbá mbá;a, lúúbá)

Miá baalá u begu

Bába baalá u Ali e miá mamá u mbá
Imám. Imám gídi mia baalá mbá milí. Mia
baalálé, u Áli, u Áli bábáné Neqéma ilígú.
Begu madá mia baaláqi. Neqéma u Áli
máálé ilígú, á bégu áné damá miá
baaláqi. Miá baalá bíaqí, bíaqí. Begu
madálá gáliqi. Gali guláqí, guláqí, miá
baalá badá begúqi. Gali bunáqí damá
begúqi na-alú. Áli u Imám buné gagá gali
gundígú. Begu madá
Áli u Imámqí áné
bádá galiqi, áné
bádá máálé beeqí
beeqí beeqí.
Mamá u Neqéma
ade mága miagú u

B b

bába begu

Begu dama miá baalá.

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

- Nāñ giilá bábáthá máre Áli? - ee mia
- Ndá maadá mia baaláqi? - begu
- Nāñ gii bégu? - dām mia
- Ndá maadá beguqi? - gali
- Nán giilá Imámáthá maré Áli? - buuné gaga gali
- Shambá bada bégu galiqi nāñ gíáné? - bíaqi
- Ndáláthá líída mialúgú? - mamá u Néqéma

LAZIM MOMOTHIÑA Gíñ gárrañóóqiyú u Attadrib.

1. Hoshala assura thāñ tha Safaha 8yú u 9yú.
(begu, abúrbúdu, thabá, alkitab, borid)

2. Alharfa mbá galuqiyú

Kataba alharfa míliañ tha assabura-are, maabí gárraqigú maré fágada alharfale gárra maré.

Kataba 7x b, 5x d , 6x q tha asabura-are, mba d'ááñí u na mbaala.

3. Ahoratha alharufi.

__ia baal_lé u Á_í bá_áné Ne_éma íl_gú.
Mia baalálé u Álí báb_áné Neqéma ílígú.

Be_u maa_á __ia __aaláqi.
Begu maadá _mia _baaláqi.

4. Frame Sentence Exercise:

Neqéma u Álí _____ .

List of words: ílígú, *mááda, bunigu, madiliqi, *ade, *agudine,

5. Imla:

Take 3 or 4 sentences out of the text as dictation.

ADDERS 13: Functor ? and nan?

?	nán?	<u>nám?</u>	Adders 13
1	Nám mmaané?	Miá mmaané.	
2	Nám mmaané?	 Gal ímmaané.	
3	Nám mufané?	 Múfa mugu.	
4	Nám múfálá Áli?	Múfa mia.	
5	Nán daané?	Alí ná daané.	
6	Nán daaganéne?	Mia ná daaganéne.	
7	Nán giiné?		
Nám-mbalé?			
1		2 	3

50

Alqalama d'ok'otho:

Zíqígú alqalamat 3 mbá thámilá tha aljumlayu. (. ! ?)

Alqalama d'ok'otho addarsa taalit ná maane mbá galrala geedí-gárraqí. K'ala, „Hathú gárraóóqi tha thaani sha ñine mbá k'ódálá aljumla:

- AAlamat aljumla-hu-shuriño (.)
- Alamat p'uliña ndudado (!). Mare holoñoniñ shañ adi thámila tha aljumlayu.

-Ñgó gárra marthéqi thá booloyú s'ari:

Míthil: "Adó!" ndudado mmaane, k'ala tha booló d'áñí.

Míthil: "Mohamed adó mín tha súúgú." mbálé alhabara mbá thámílá tha aljumlayu, k'ala tha bolo raha.

K'ala: „Shok'oon aljumla mbá 3 mbá d'afaruqi gárrañ.“

D'ok'othiña: „Shaine s'úlla aljumla zúqí míthil mbálé: „**Nañ giiñó?**“ (d'ok'otha)

K'ala: „Íyá, s'úllá d'ok'othiña, shambá katabilá ñgó mádiña marthéqi. **?**

Kataba tha assabura-yu!

Mádiña marthéqi sha mbá katabilá ma p'ishí!

Dok'othiña alkalimat: „**Nan?**“

Gárra d'ok'othiña u momotha sha mbá s'es'eriña tha addersá máñayú!

nda?	
1 Ndá maané?	 Imám mmaané.
2 Ndá mane?	Amí Imám mmaané.
3 Ndá maané?	 Álí mmaané.
4 Ndá maané?	 Mamá mmaané.
5 Ndá gía gillé?	 Neqéma mmaané.
6 Ndá gía máádálé?	Imám.
7 Ndá gúúndu?	Ali gúúndu.

LAZIM ARE-MOMOTHIÑA U IGEERA Gíñ gárrañóqíyu u Attadrib.

1. Imla: Has'ula d'ok'othiña u momothiña 3 mín thá addersayú.

2. Alharfa mba galuqiyu

Kataba alharfa míllañ tha assabura-are, maabí gárraqigú maré fagada alharfalé garra maré.

Kataba 5x g, 7x e, 6x i tha asabura-are, mba d'áñí u na mbá baalá.

3. Have learners write down two questions for other learners.

- In a big class: Group the learners into twos or threes. Let them exchange the questions and/or ask each other the quesitons.

- In a smaller group: Let learners ask one or two of his questions to someone out of the class. After answering, the second searner will ask his questions to a next student, and so on, till everyone had a turn in asking and answering.

4. Gia alkalimat mín alhurufata daóólá

D'ok'otha maabí gárraqí ná méré gádari ná méré ahulu alhurufata daóóláqi.

Kátaba alhurufat tha assabura-are:

1. **d, d, e, i, i, n** (didíne)...

2. **d, e, i, n** (endi)....

3. **d, g, i, i, n** (gindi)....

4. **a, a, e, g, l, u** (aagúle)...

5. **a, e, g, l, l** (gállé)

ADDERS 14: Th th, Y y

D'ok'otha thá assurayú:

Ndá thámo thaba-k'ed'e thayú?

P'uliñshethagé na thabá ñgama?

Maabá mbá walá gídi thaba mushiyá?

Maabá walá gídi thabá nãñ adi maane?

Th th

Y y

Adders 14

thabá

1

thabá
tha-ba
tha
a

2

a
tha
tha-ba
thabá

yaguth

1

yaguth
ya-guth
ya
y-a

2

y-a
ya
ya-guth
yaguth

3

a	i	e	u
tha	thi	the	thu
ya	yi	ye	yu
ba	bi	be	bu
da	di	de	du
la	li	le	lu

4

thu
thi
the
tha

5

yu
yi
ye
ya

5

thu	tha	guth
múthu	thutha	yagut
		h

6

thá	mathá	thále
tháma	thíthí	thabá

52

U hathú madi
yaguthá?
Wááné gudine?
Yaguth k'olaya?
Sháñ múfilá na
yaguth?

tha, -yú

thayú, ímmathaígú,
énda, yaguth, buli

Yaguth

Imám u Ali u mamá gudí thálé .

Imám u Ali adeqígú, ímmathaígú

thayúé mín tha buliyú. Imám u

Ali énda yaguthégú. Imám dám

yaguth thába u Ali dám gaagú

mín thá buliyú. Gali

adé thá Alile u thá

Imámle. Gal madá muguqí. Gal

buné muguthiéqí. Mugu maada

gali na buuneqí. Gal mathí

mathaqí thayúéqí. Áli adé áné

íla tha babá baalále.

Th th

Y y

yaguth

53

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

- Wáané gudíla mamáyáthá? - thálé
- Náñ éndalá Imámáthá? - yaguthígú
- Mín wáané has'úlólá Áli gaagú? - mín thá buliyú
- Náñ maadá gáliqí? - mugu
- Gal múfa muguyá? - walá múfa, mugu badaqí
- Ndá ílálá Áli tháñ? - babá balá

LAZIM MOMOTHIÑA Gíñ gárrañoqíyu u Attadrib.

1. Hoshala assura tháñ tha Safaha 8yú u 9yú alharufi /**th**/

(**yaguth, yámúth, thabá, thañ,**)

Hoshala assura tháñ tha Safaha 8yú u 9yú alharufi /**y**/

(**yaguth, yámúth,**)

2. Gia alkalimat mín alhurufata daóóla

D'ok'otha maabí-gárraqí ná maré gádari ná maré áhulu alhurufata daóóléqi.

Kataba alhurufat tha assabura-are:

1. **a, g, th, u, y** (yaguth)...

2. **a, a, b, th** (thaba)...

3. **a, e, e, m, N, q** (Neqema)...

4. **a, a, a, b, m** (maaba)...

Bik'a katabiño alkalimata zííqí tha gílléyú () sha mádiñ alqijabeqi.

Mín thálé ñgó féd'a alkitab mbá geedi-gárraqí

ADDERS 15: F f

Sha mbá maané madiña tha adders 1 u 2-iyu.

Boolo

Assura

Asila Rotha

Box 1, Attafrik

Box 2, Mukawanat

Box 3, Almukwanat u mukaranat

Box 4, Ñgá mada

Box 5, Gigi alk'alima

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

- Gafá Imámáthá wáné maané? - Mín thálé lé thá búlú
- Náñ uuthá ful Imámáthé thá gafayú? - afanfé
- Shambá éndálá Áli afanfé náñ gíánéne? - dáané galíeqí
- Náñ fulagalá mamá mú tháné gia? - ná tháma aagu tháñ thá muyú
- Náñ gíálá mamá shambá mana águ? - áné líá na alú thá aagu ilé, in-
daané Álié thané dámá Imámé thá gáfúeqí.

LAZIM MOMOTHIÑA Giñ gárrañóóqíyú u Attadrib.

1. Hoshala assura tháñ tha Safaha 8yú u 9yú alharufi /f/.

ADDERS 16: gárra

Students text book p.56

ADDERS 17: P' p'

Sha mbá maané madiña tha adders
1 u 2-iyu.

Students text book p.58

Boolo

Assura

Asila Rotha

Box 1, Attafrik

Box 2, Mukawanat

Box 3, Almukwanat u mukaranat

Box 4, Ñgó mada

Box 5, Gigi alk'alima

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayú:

Náñ zííqí thá gáfá Imámú?	- gaagú
Náñ p'állá Imám tháñ mbá gúdigané?	- tháába mp'álné
Ndá ádí thááné p'aada amí Imám?	- ali
Náñ áp'ilgalí p'alíndu?	- thááné bídagé gaagúfiilí álú

ADDERS 18: Sh sh

Students text book p.60

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Náñ maa shúlí Imám giigí tháñ?	-thá gaagú
Náñ ágengalá Imám Áli?	-shááné dúgá asháy
Nán p'ishi Imáméqí?	-p'imp'íl thá shaashá
Ndáló daagalá Áli p'imp'íl mbá gáshí?	-galíéqí
Amúné mathílá Áli u Imám thayúéqí?	-mbágishú

ADDERS 19: O o

Students text book p.64

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Ndáló gídi miá ólóqí?	-Oqó
Kámmu olané?	-taláta
Náánóqí ádí daagalagé mia?	-sha ali p'aada mia mbá olagané
Ándi miá ádí daalá Imáméqí?	-mbá milí

ADDERS 20: **R r**

Students text book p.66

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Náñ gíá shúlí mbá Imám?	-dáará-álu
Wááné zaalá Imám u Áli?	-thá gaagúyú
Náñ shibilolá Áli?	-thúf
Náñ giilá Áli thá thúf?	-áné tháma thá fíru
Wááné bana maré róqi?	-thá shúliyú
Náñ shíilaga maré agoñgór?	-shááné p'aara borid-are mín maré

ADDERS 21: **H**

Students text book p.70

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Náñ hárábá áp'ilo u mugu?	-shaashá, shegé, amúhulé, aagu u hesha
Kámmu márra múfá gáli ap'iló?	-marratéén
Amúné dámlá Imám ber u hangír?	-mbágishú
Náñ giilá Áli márra márra?	-hááqí thá shúli alúéqí ná háára
Náñ gíalá Imám thá alfáro mbá múgú múfáné?	-ma hangír dur u ma aúra
Nán dáágané Álié aúra?	-shááné tháma adáftar thayú thá agiráyayuéqí

ADDERS 22: **Text only**

Students text book p.72

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Amúné ágórá ágorthé orá mbá Négéma?	-ma mabí álégú holí thá gáfú
Náñ buunágálá Áli?	-thááné geero agorthé thá orale
Nán gíalá Négéma shambá maadáné ori ma sharí?	-bíaqí
Shambá múfálá Áli agorthé, náñ gíané?	-górágá maabíeqí
Náñ gíalá máábí?	-maré p'aadá Áli thá agorthéle u maré
hás'úla orithi.....	

ADDERS 23: **Ñ ñ**

Students text book p.76

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Náñ gíálá Imám shambá buuráné gíñ-p'ááláné álú?-áhohoriñáné lúúbá holoñoníñ

Náánó shibilogálá Imám thañ-fáálé holoñoníñ? -mbá p'álné tháñ

Náñ shibiláné níñé-k'ed'éqí? -algurbáb u attób

Náñ hóragalá Imám bání? -mbá ádíne thábá tháñ thá gagáp'ú

Wááne zaalá Imámáthá maré Áli? -thá gagáp'ú

AGORTHA

K'alatha ma azzé mba ma bus'añ?

????????????????????????????????

Agothé agoróo orá mbá Áli.

Shamba maadalá Néqéma sha or shari nabuna.

A Áli ná buuna thá áné geero agorthé.

Ali maada agorthéqi máálé adi thá orle.

Áli ná mufa agorthéqi áné boró góraga maabíeqi.

ADDERS 24: **K' k'**

Students text book p.80

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha

s'es'iriñayu:

Shaíne p'adilá Áli abúné? -thá agenshí

Nimira kámmu hórá Áli thá agiráyayú? -nimira holoñoníñ

Náñ k'al Álíe bíshí shááne maa? -maabá ágarrañí

Náñ ágarrañlá Áli maabi thá biológíyú? -k'uria, maabî u gímbuushú

Náñ madilá Áli iilá? -gorosh

K'alatha ma azzé mbá ma bus'añ?

????????????????????????????????

Imám buurá gíñ-p'aaláné-alú thá gáfú, ahohoriñáné lúúbá 4, mbá daaráqí thiñane.

Alyóm-mámáñ ñine dirshe thá ñerayú.

Ñine dama bání u ber u gali íñadané thá gagáp'ú thá mama.

Maré gúdoqí thá gagáp'ú ná fíá méré mia.

ADDERS 25: -a, -ya

Students text book p82

ADDERS 26: D' d', Z z

Students text book p84

S'es'iriña

D'ok'othiña mare d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Náñ féd'ílá Áli ná gia thá músháñale? -áné had'a ma niñé

Shambá gámúlá múshañ, náñ gíálá Áli? Áli adaqí ná p'úliña abúné Imámé u didínéqí

Náñ gíálá Imám shambá gámúláné Áliéqí?-Imám buurá maabí d'oñondí -álú áné ágena álé fééd'a musháñ gadí-k'ed'e Áliéqí

Náñ dáálá agenshí bongorúéqígú? -p'imp'íl thá hárañgú u albún

Shambá gámúlá máábí agenshí, náñ gíálá? -indáálá alfááta

U náñ gía mihí? -míhi bía ñalugú

ADDERS 27: S' s'

Students text book p86

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Amúné p'adilá Néqéma abúné u didíné? -mímbá máthóné mín thá agiráyayú

Náñ adígálá Néqéma thá buliyú? -ná k'áls'o firi

Náñ k'ís'iñlá Néqemayú mάρra mάρra? -mάρra mάρra ná k'ís'iña gíñ shúlúyú

Néqéma gii d'ok'othá mbá daóólá ñiné thá agiráyayúá? -Hííñ

ADDERS 28: T' t'

Students text book p88

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Náñ dámlá mamá Imámé thá p'alíyúéqí? -t'uk'a

Náñ adígálá Néqéma thááné gézó thá gáfú? -k'enk'és'

Ndá daagalá Néqéma k'enk'és' mímíba fúrnéne? -mamáéqí

Mímíba záá mάρé thá p'alíyúéqí, náñ giilá Níqima? -áné t'ábala hánduñ

ADDERS 29: **K k, T t** Students text book p90

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Wááne has'úlagalá Néqéma zíliqí? -thá asúúgúéqí

Náñ shibilolá Ímám Neqéméqí? -alkitáb mbá agirayó u mbá maayu rothá gabulú

Shambá maadálá Néqéma alkitábi, náñ gíané? -á ãñ p'ishagá

Náñ gorgalá Néqéma geedí kílíñ? -thá ñine gídi alkitáb

Neqéma thík'a alú d'oshá mbá dáálá ñiné k'íllíñá? -Hííñ

ADDERS 30: **J j** Students text book p92

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

Ndá dugalá Áli -alú? -ahap'úne Jámál

Náñ dugagalá Áli Jamál alú? -thá á maré geero algajáma alú

Náñ dugagalá Jámál Imám alá? -ná p'ada mará muguthi u thááne k'íthá márthé ñalu

Shambá k'íthá maré mugu ñalu, náñ gía maré? -maré baró has'úla thayúéqí

ADDERS 31: **S s** Students text book p94

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha

s'es'iriñayu:

Algádá zíí sháiné mbá gíídálá mamá? -mbá ma s'ak'a

Mia kámmu shúshálá mamá thá asúúgúwéqí? -mia d'uk'únúñ mbá márshí

Náñ thámálá mamá Imáméqí thá asáhanayú? -p'imp'íl

Náñ k'álálá Ímám mamáéqí? - bik'á máthí shibilné algádá ílla áné shibila asáhana bás, mbá walá feshí

ADDERS 32: **W w, „ “** Students text book p96

S'es'iriña

D'ok'othiña maré d'ok'otha tha s'es'iriñayu:

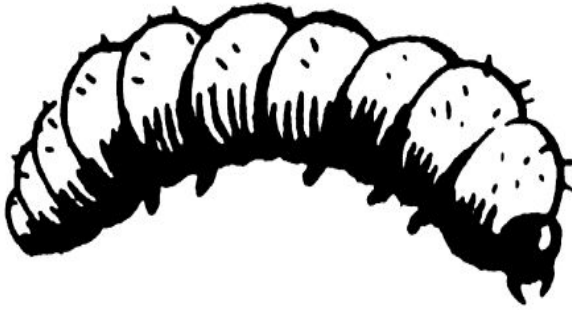
Ndá thík'álá Néqéma thá algráyayú? -ahap'úne Sáhara

Náñ walá ziógálá Sáhara gídi thá algráyayú? -bad'óóqí

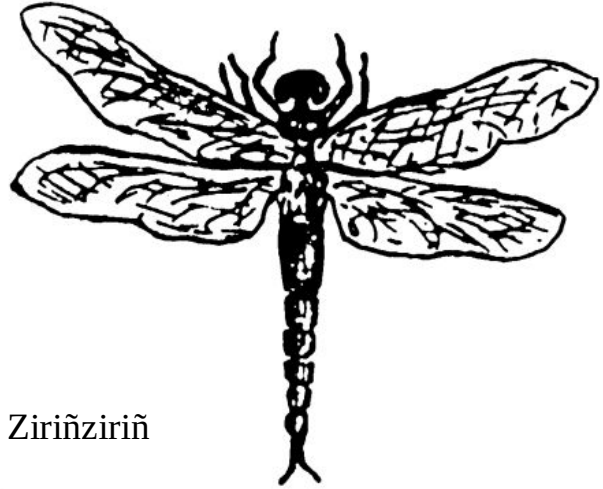
Náñ gárrálá Néqéma thá algráyayú? -alhisáb u andúñk'a shambá kátabiláne

Náñ zaaga maré shá maré d'ok'otho Áli? -alhisáb

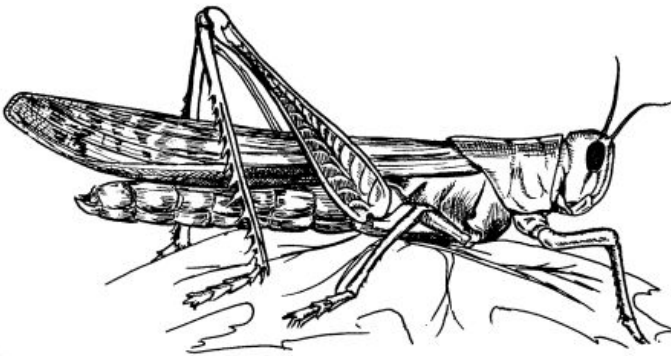
Giñ holigu tha buliyu hathu asherutha sha mba d'afarune, sha mba namune hothatha

Eroñ

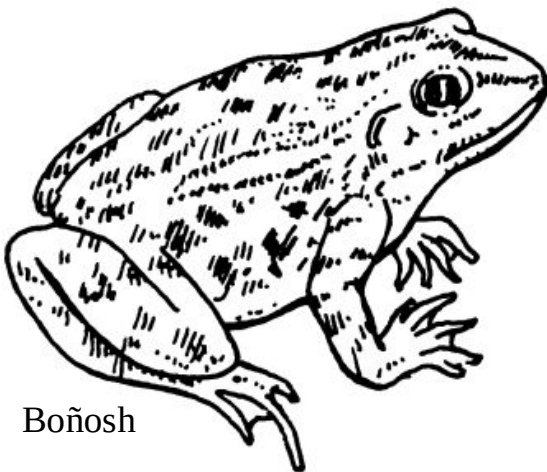
Ziriñziriñ

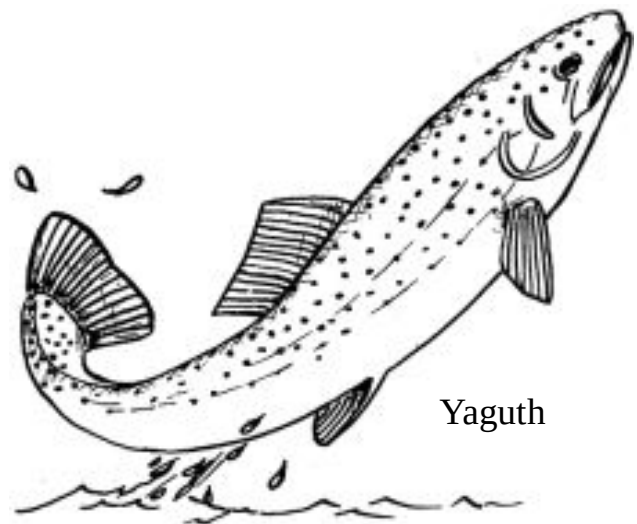
Muthu

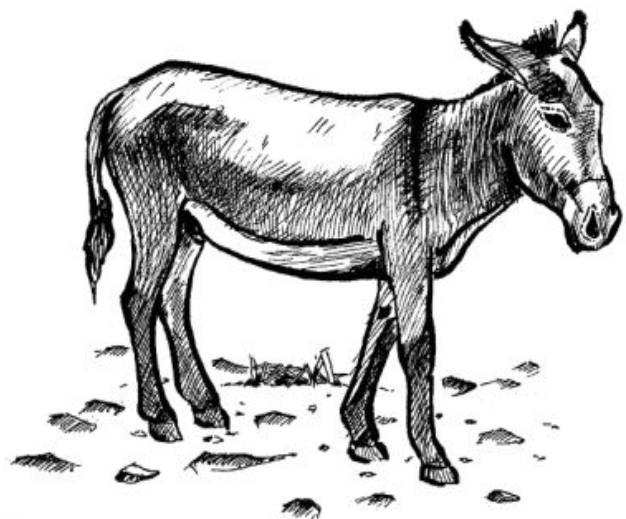
Gamud'u

Boñosh

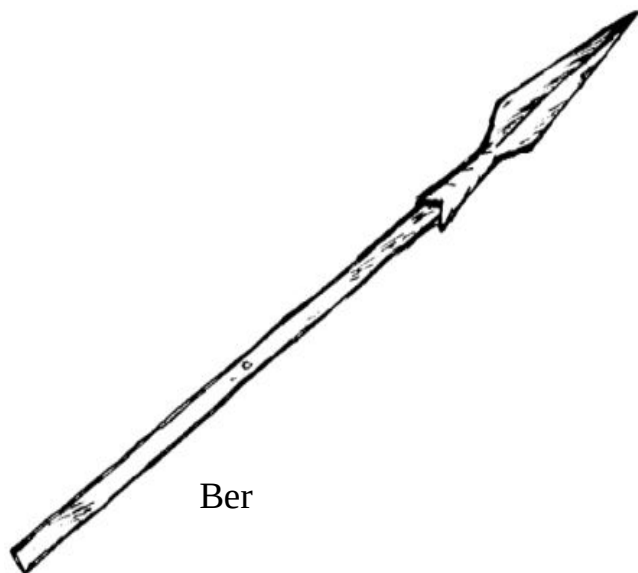
Yaguth

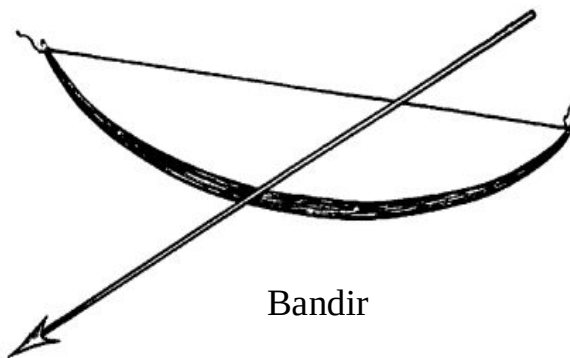
Shiñir

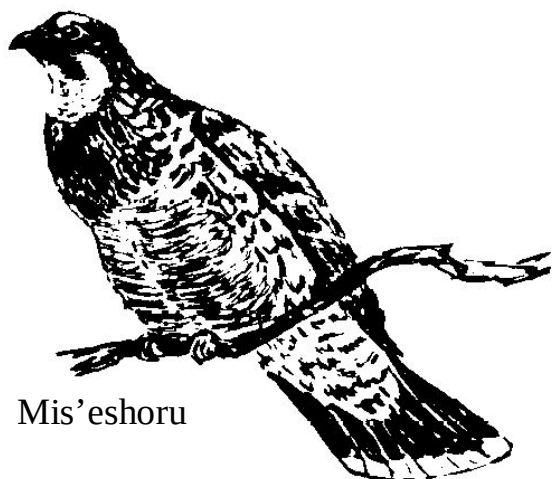
Albak'al

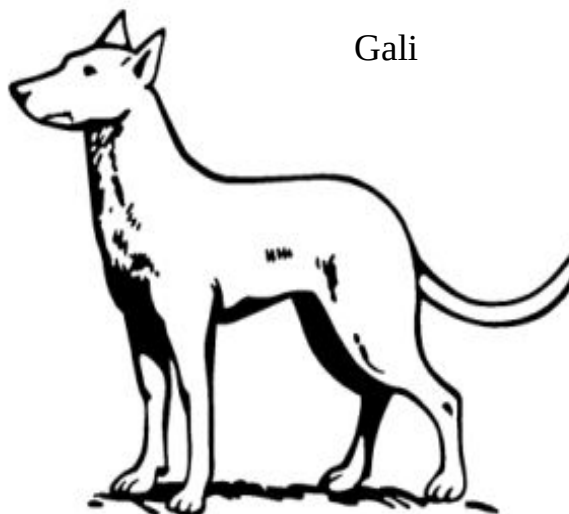
Ber

Bandir

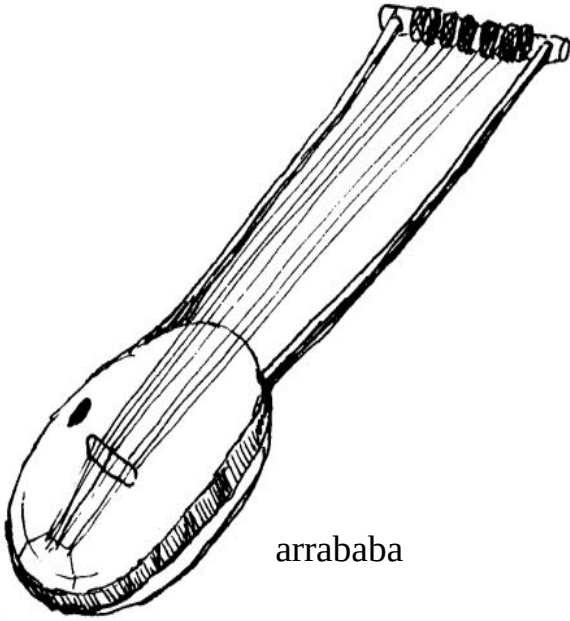

Mis'eshoru

Gali

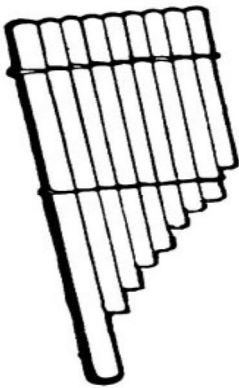
Giñ hara harathañgu mba thik' uqi tha alhilayu madiha sha mba haraneya?
Mbalegu na giñ hara than nañ ma mare hoshatha giñ masawarale thañgu
amothatha!

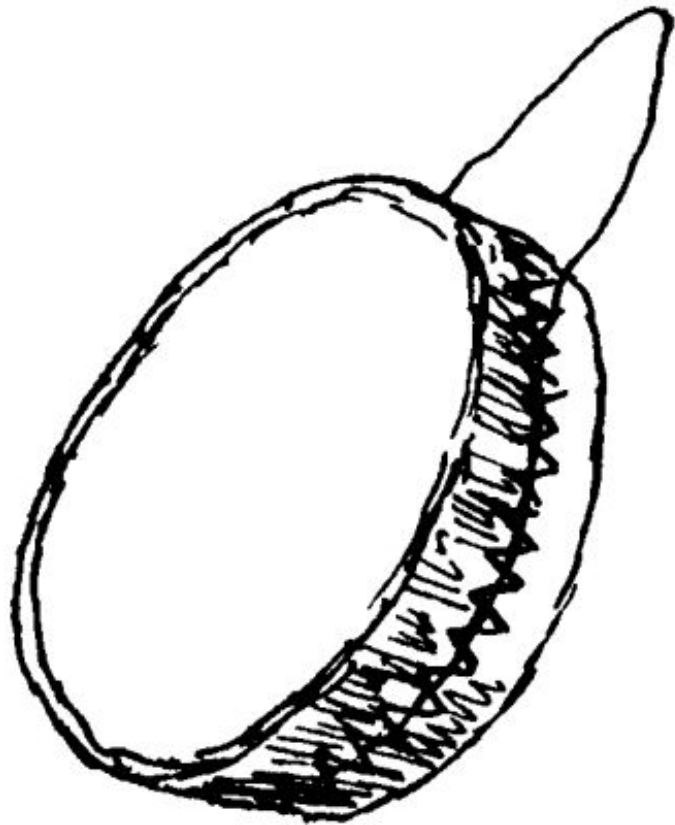
arrababa

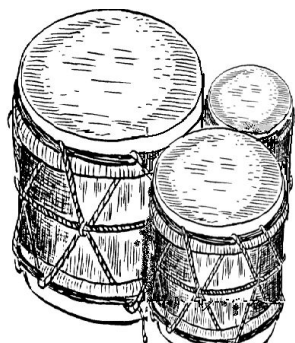
nagará

abañk'arañ

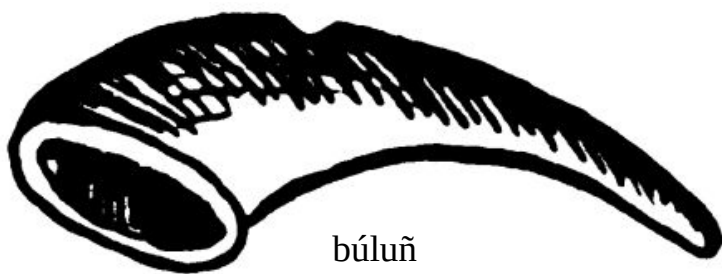
alnooba

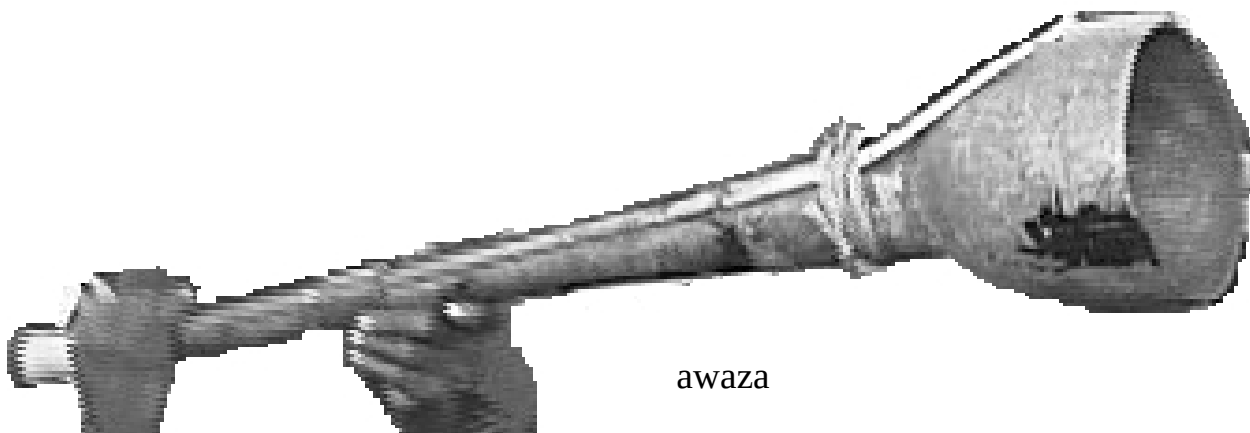
adaluk'a

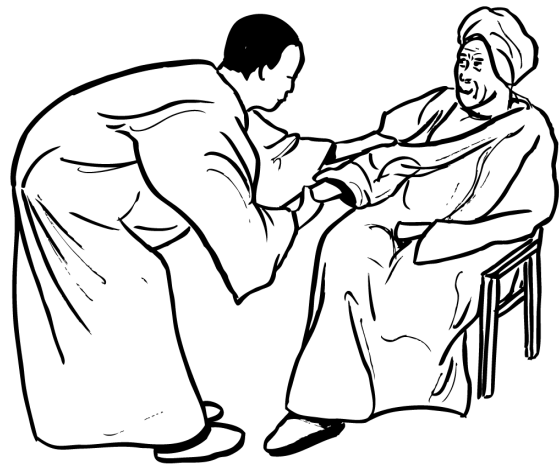
d'ank'o

búluñ

awaza

Geruwa

Asaqa mba huluha shañ k'alha mba geerugaha?

Aduk'ush:

Shañ ihoño?

Shañ ihoha?

Tha munzuyu:

Shañ gudoño

Shañ gudoha?

Mbagishu:

Shañ miloñgoqañ? Shañ miloñhathuqañ?

Shamba gerula mba madiñolathue min tha belo gerutha manaluñgama min mba geruha aziatha holononiñ holononiñ. Mamanañ ane geera u mamanañ shin ana motha na geera. Shak'ala shambalo.

Aduk'ush:

Maba d'ok'othiñi, "Shañ ihoño."

Motha, "_____."

Tha munzuyu:

Maba d'ok'othiñi, "Shañ gudoño."

Motha, "_____."

Maba d'ok'othiñi, "Shañ miloñgoqañ."

Motha, "_____."

Geedi garaqi aduk'ush u tha munzuyu sha nine geroha tha maba mba agarañathule?

Aduk'ush:

Maba mba agaraña hatu ma k'ala hathueqi, "Shañine ihotha geedi?"

Nan mothiha ñineqi?

"_____."

Tha munzuyu:

Maba mba agaraña hatu ma k'ala hathueqi, "Shañine gudoha geedi?"

Nan mothiha ñineqi?

"_____."

Aña huluha tha as'is'ile, shañine mba geruhatha?

Sha mba geruha maa idele u niñele d'afaruya na gerua?

Aduk'ush		ihañ
Tha munzuyu	shañ	ihoha
Mbagishu		gudoño
		gudoha
		miloñgoqañi
		milohathuqan

Geruwalegu rothatha na saa k'ed'e.

Shañ ihoño? adukush

Shañ gudoño? _____

Shañ miloñgoqañ? _____

Shañ ihoha? _____

Shañ gudoha? _____

Shañ milohathuqañ? _____

Mimba gudiha añ d'uk'unuñ, mba adi thayueqi, sha mba dafaruha gundi sha nine geruha?

Adukush u tha munzuyu:
“Guda ma p'ish!”

Mbagishu:
“Disha ma p'ishi!”

Aljumla rotho mba magigi u katabatha tha deftarañgama!
1. Neqema mufi alkitab k'ed'e ma p'ishi.

Neqema	mufi	alkitab algalem aldefter ahura	k'ed'e ma p'ishi
--------	------	---	------------------

Áli	hibba	didine abune babone agudine	milañ
-----	-------	--------------------------------------	-------

Sha mba hoshalatha asurale tha bulu, hathu rothatha alqisma mare u nan nafaga mare.

Alqida	Alqisma	Giñ nafagane
		
